Egyeztetési dokumentáció: 2018. július

VÁMOSPÉRCS VÁROS
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ
- 2018 -

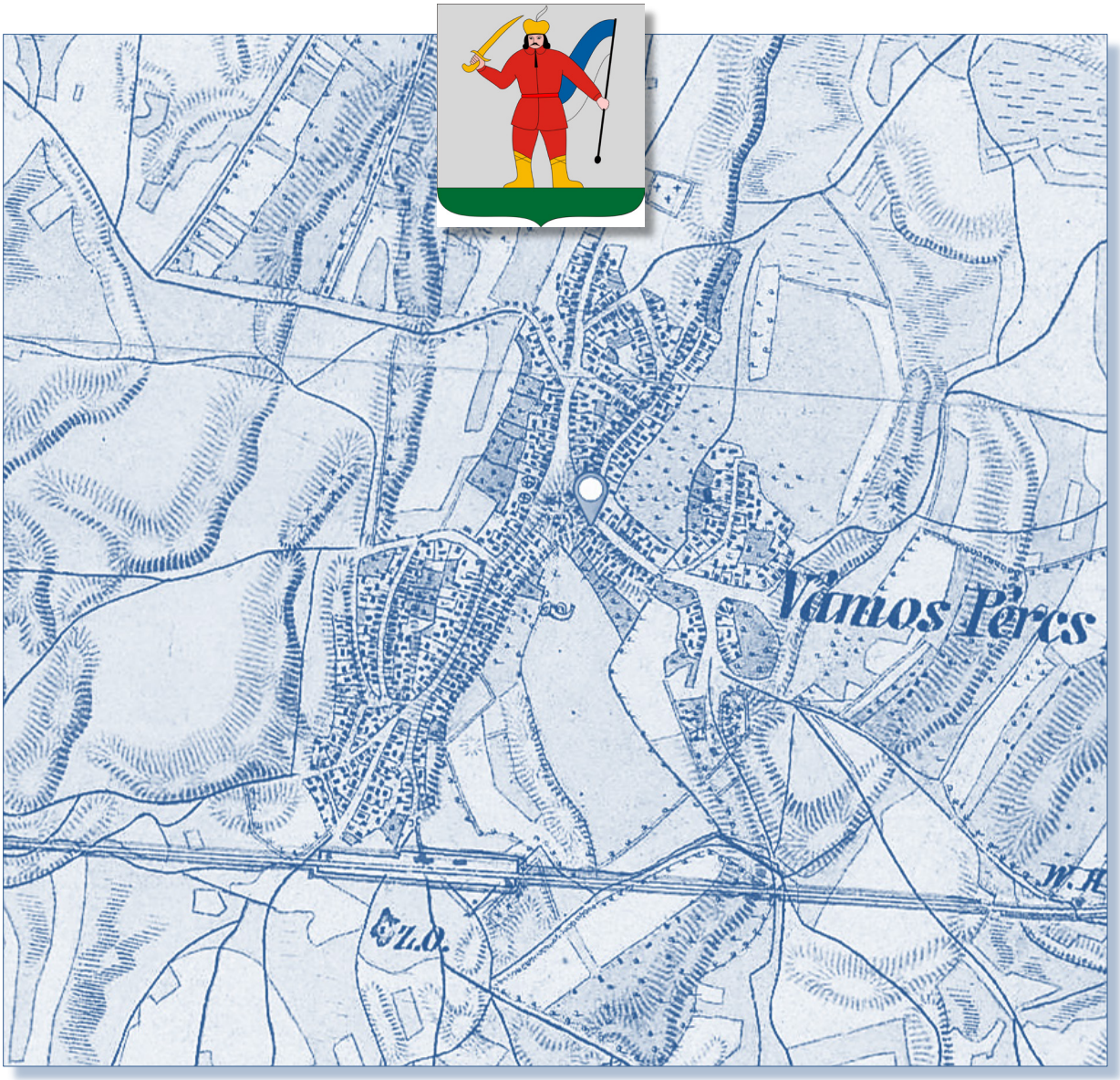

Készült Vámospércs Város Önkormányzatának megbízásából
2018. július

CÍVISTERV
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA
4025 Debrecen, Széchenyi utca 8 sz.

CÍVISTERV
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA BT.
Levelezési cím: 4031 Debrecen, Derék utca 245
Iroda: Debrecen, Széchenyi utca 8 sz.
Tel:(30) 9818-172, Tel/fax: (52) 531-732
Email: civisterv @ civisterv.hu

VÁMOSPÉRCS VÁROS
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ
- 2018 -

Egyeztetési dokumentáció: 2018. július

- **Megbízó:**

Vámospércs Város Önkormányzata
Ménes Andrea polgármester

C Í V I S T E R V
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA BT.
Levelezési cím: 4031 Debrecen, Derék utca 245
Iroda: Debrecen, Széchenyi utca 8 sz.
Tel:(30) 9818-172, Tel/fax: (52) 531-732
Email: civisterv @ civisterv.hu

Vámospércs város Településfejlesztési Koncepció kidolgozásában közreműködött

MEGBÍZÓ:

Vámospércs Város Önkormányzata

TERVEZŐ:
Cívisterv Várostervező és Építész Iroda Bt.

Képviselt szakág	**név, jogosultság**
Vezető településtervező: Területrendező tervező	Zsemberi István TT/1-09-0016 TR-1-09-0016
Környezetalakítás, tájrendezés:	Zsila László TK-09-0583/06
Környezetvédelemi tervező:	Lévai Béla HBM MK 09-0036
Közlekedés tervező:	Gulyás Imre Tkö / 09-0057
Vízi közmű tervező:	Szabó Lóránt TRv-T-/09-0408
Energia közmű tervező:	Szabó Lóránt TRe-T-/09-0408
Térinformatikus:	Dr. Pázmányi Sándor

D e b r e c e n, 2018. július hó

Zsemberi István
ügyvezető

T A R T A L O M

B E V E Z E T É S 2
1. JÖVŐKÉP 7
1.1. Vámospércs város jövőképe 7
1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése 9
2. CÉLOK 11
2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása 11
2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása 13
2.2.1. GAZDASÁG 13
2.2.2. TÁRSADALOM 22
2.2.3. ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET 27
2.2.4. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata 36
2.2.5. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre 39
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ 41
3.1. A stratégiához és településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása 41
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra. 42
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi alapú fenntartható fejlesztésre 46

B E V E Z E T É S

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) a településrendezési tervek készítésének folyamatát, az egymásra épülő munkarészek jóváhagyásának rendjét, a tervek tartalmát és formáját új alapokra helyezte. A rendezési terveket, mint a települések jelenét és jövőjét jelentősen befolyásoló dokumentumokat, szerepükhöz méltóan, alapos előkészítés után, az érdekeltek (lakosság, érdekképviseleti és államigazgatási szervek, hatóságok) széles körű bevonásával kell készíteni.
A rendezési tervek készítésének első, indító része, a településfejlesztési koncepció elkészítése, majd jóváhagyása.
„A fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe.” (Étv.)

A településfejlesztési koncepció célja

A településfejlesztési tervezés alapvető dokumentuma a településfejlesztési koncepció. A településfejlesztési koncepció feladata olyan célrendszer kialakítása, amely hosszú távra irányt mutat a település lakosságának és vezetésének a település fejlesztésével kapcsolatos döntések meghozatalában. A településfejlesztési koncepció egyben vezetési eszköz, amellyel a települési önkormányzat irányítani tudja, hogy a fejlesztés során honnan hová akar eljutni. Bemutatja azokat a tájékozódási pontokat, amelyek az állandóan változó környezethez való igazodás során a célok megvalósításához vezetnek.

A településfejlesztési koncepció integrálja a település folyamatos működésének, fejlesztésének és vezetésének feltételeit. A koncepció alapján a települési önkormányzat és a helyi társadalom tagjai a közös célokra és értékekre összpontosítanak a társadalmi egyetértés alapján.
A településfejlesztési koncepció egyidejűleg a települési önkormányzat, mint szervezet feladatainak programja, illetve a szervezetfejlesztés és az ellenőrzés dokumentuma.

A Településfejlesztési koncepció célja: A település „küldetésének”, jellegének, a távlati fenntartható fejlesztés fő céljainak, stratégiai és cselekvési irányainak meghatározása, a társadalmi, gazdasági és környezeti (művi és természeti) szempontok integrálásával, együttes kezelésével, és ezzel a továbbtervezés megalapozása, mind a közösségi stratégiai-operatív, mind a rendezési-szabályozási tervezés számára, egyúttal a közös célok irányába mutató privát aktivitások generálása, illetve csatornázása.

A településfejlesztési koncepció feladata

A településfejlesztési koncepció feladata meghatározni a település jövőképét, a közösség érdekeinek legjobban megfelelő megoldást adni a legfontosabb társadalmi, gazdasági, műszaki, intézményi és környezeti problémák megoldására, valamint megmutatni az alkalmazkodás lehetőségét a hazai és nemzetközi fejlődési trendekhez.
A településfejlesztési koncepció hozzásegíti a döntéshozókat ahhoz, hogy megtalálják az optimális megoldásokat az erőforrások legjobb felhasználásához.
A településfejlesztési koncepció útmutatásul szolgál a döntési mechanizmus működtetéséhez, a tervezéshez és végrehajtáshoz, illetve az ellenőrzéshez szükséges szervezetek létrehozásához, a lakossági, a vállalkozói és egyéb csoportok, valamint a helyi politikai döntéshozók érdekeinek harmonizálásához.
A képviselő-testület gazdasági programot, oktatási, művelődési, kulturális, szociális, környezetvédelmi, egészségügyi és sport koncepciót dolgozott, illetve dolgoz ki, közép és hosszútávra, melyben a település igényeit fogalmazza meg a térséggel összhangban.

A település életét és távlati fejlődését egy-egy témában meghatározó koncepciókat a rendezési terv készítéséhez, a terv jellege által igényelt mélységig fel kell használni, be kell építeni. Ehhez nyújt segítséget az

- Országos Területrendezési terv
- Hajdú-Bihar Megye Területrendezési terve
- A fejlesztési kistérségek programjai

A Koncepció kialakításának módszere

A Koncepció a település vezetésével való konzultációk, valamennyi érdekelt véleményének megkérdezése, szóbeli és írásos javaslatok összegzése és értékelése után került összeállításra.
A településfejlesztési koncepció összeállításában több fontos nemrégiben elkészített, illetve készítés alatt lévő dokumentum került felhasználásra. Ezek – a teljesség igénye nélkül – az alábbiak voltak:

- Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési Koncepciója
- Hajdú-Bihar Megyei Stratégiai Program
- Hajdú-Bihar Megye Területrendezési terv
- Vámospércs város Gazdasági programja 2011-2020
  (kapcsolódás az új Széchenyi tervhez)
- Vámospércs város Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2007-2013.
  (Készítette: ArchiStat Komplex Mérnökiroda Kft.
- Vámospércs város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015.
- Vámospércs város Környezetvédelmi programja

Vámospércs város egészére vonatkozó SWOT elemzés

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• Funkciógazdag kisváros, mikrotérségi szerepkörrel. • Jó közlekedési kapcsolatok (közút, vasút). Megyeszékhely és a román határ közelsége. • Térségi központként gazdasági, kereskedelmi és intézményi vonzerő. • Vámospércsen jelentős település- fejlesztési beruházások valósultak meg a 2007-2013 programozási időszakban. A város forrás abszorciós képessége erős. • Jelentős fejlesztések valósultak meg a korszerű, térségi szerepkört betöltő egészségügyi ellátások érdekében. • Közösségi terek, pihenő parkok kialakítására alkalmas egybefüggő zöldfelületek (régi temetők) a város lakóövezeteiben. • Várostestbe ékelődő nagy kiterjedésű önkormányzati tulajdonú terület kedvező elhelyezkedéssel. • A megvalósult közfoglalkoztatási programok megteremtették az alapját a szociális gazdaságfejlesztésnek. • A térség jelentős kulturális (Hajdú múlt) és természeti értékekkel bír. • Stabil önkormányzati gazdálkodás. • Jelentős kulturális, sport, művészeti, ifjúsági és társadalmai aktivitás jellemző a telelésre, • sokrétű programkínálat és rendezvény kínálat. • A város Magyarország legnagyobb kiterjedésű összefüggő erdőfelületének a közepén helyezkedik. • Kedvezőek az adottságok a megújuló energiák hasznosítására: geotermikus hő és termálvíz, biomassza, napenergia. • Üzemi zajforrás nincs, a közlekedési zaj messze elmarad a közlekedési zajhatárértéktől.	• Nagymértékű áthaladó forgalom a városközponton. • Nincs a városnak klasszikus értelemben vett főtere. • Elöregedő épületállomány. • Kevés parkolási lehetőség. • Zöldfelületek, közösségi és játszóterek hiánya. • Egységes és városi arculat hiánya. • Tömegközlekedés feltételrendszereinek elavultsága, hiánya (buszöblök, buszpályaudvar). • Kerékpárutak hiánya több városrészen. • Korszerű infrastruktúrával ellátott, gazdasági tevékenység folytatására, új vállalkozások betelepülésére alkalmas ipari területek hiánya. • Jelentős turisztikai attrakciók, vonzerők hiánya. • Szálláshelyek hiánya. • Szegregációs folyamatok erősödése. Elöregedő városrészek. • Csökkenő népesség.

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• Város szabad vállalkozási zóna része. • A belföldi turizmus egyre jobban megélénkül az autentikus és kevésbé ismert térségek iránt. • Amennyiben az országos népességpolitika eredményes, úgy, helyi szinten is sikerülhet a népesség-csökkenést megállítani, és pozitív irányba fordítani. • Az országos roma felzárkóztatási programok segíthetnek a helyi szegregációs tendenciák megállításában. • Az országos lakástámogatási programokkal a fiatalok elvándorlásának fékezése is hatékonyabb lehet. • Amennyiben az országos oktatási programokban a gazdaság igényeit szem előtt tartó képzések felerősödnek, a képzettségi viszonyok kihasználása a gazdaság fejlesztésében helyben is éreztetheti jótékony hatását. • Amennyiben a hazai turizmus forgalma, illetve a Magyarország iránti idegenforgalmi érdeklődés tovább erősödik, és sikerül a környékkel együttműködve a turisztikai kínálatot kibővíteni, a városban a jelenlegi alacsony érdeklődési szint meghaladható lesz. • Amennyiben az országban a gazdasági fellendülés tartós lesz, a tartalék gazdasági területek felhasználására is sor kerülhet. • Amennyiben a nemzetközi kapcsolatokban a politikai közeledés a román kormánnyal erősödik, a romániai vonzáskörzet kibővülhet és az intézményi ellátásban, szolgáltatásokban, kereskedelemben ez kihasználható lesz.	• Debreceni piactól többé-kevésbé független tevékenységek, beruházások megtelepedésének elmaradása, függő, kiszolgáltatott pozíció erősödése. • A térségben több jelentősebb centrummal kell számolni, amelyek megosztják a járásközpont szerepkörét. • Erős verseny a korlátozott támogatási forrásokért a régióban. • Magántőke által megvalósult fejlesztések üzemeltetésének kockázata, melyre nem tud ráhatással lenni az Önkormányzat ugyanakkor fejlődési potenciált hordoznának a település számára (pl. golfpálya, ipari üzem a vasút mentén). • A társadalmi erózió jelei a város vonzáskörzetében egyre erőteljesebbek. • Az országos népesség és családpolitika esetleges sikertelensége esetén nem sikerül megállítani a népesség fogyását Vámospércsen. • Az országos roma felzárkóztatási program amennyiben nem lesz sikeres, a szegregáció tovább fog növekedni. • Az országos lakáspolitikai támogatás amennyiben nem lesz hatékony, úgy a fiatalok nehezebben lesznek megtarthatók a városban.

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• Amennyiben fejlesztési támogatások elnyerhetők kerékpárutak hálózatának kiépítésére, gépjárműparkolók építésére, az a környezeti állapotok javulását, a településben élők életminőségét javítani fogja. • Amennyiben fejlesztési támogatások elnyerhetők a megújuló energia használatát célzó beruházásokra (biomassza üzem létesítése, geotermikus hő, termálvíz, napenergia), a város energiaellátottsága javulni fog. • Amennyiben megújuló energia használatát célzó beruházások valósulnak meg, csökken a környezeti terhelés. • Amennyiben fejlesztési támogatások elnyerhetőek a közintézmények fejlesztésére, úgy egy új, környezetbe illeszkedő, modern városközpont kialakítására kerülhet sor a Marinka városrészen. • Amennyiben fejlesztési lehetőségek elnyerhetőek lesznek, a város közlekedési infrastruktúrája lényegesen megújulhat, bővülhet (utak, parkolók, buszöblök építése, felújítása).	

1. JÖVŐKÉP

1.1. Vámospércs város jövőképe

O

- „Nyugodt kisvárosi élet a rohanó nagyváros szomszédságában. Vámospércs a fák, parkok és a víz városa, fejlett oktatással és egészségüggyel, széles lakossági szolgáltatásokkal, olyan város, ahol biztonságos élni, és lehet dolgozni. Jövőorientált gondolkodás a hétköznapokban és a fejlesztésekben és beruházásokban.”
- Vámospércs megőrzi csendjét, békéjét, fejleszti önmagát, környezetét szolgáltatásait. Az ország legnagyobb kiterjedésű erdőfelületének közepén elhelyezkedő kisváros egészségturisztikai vonzerővel rendelkezhet, amelyet egyrészt az új város image, másrész az erdő adta jó levegő, a sport (lovas sport, golf, íjászat, vadászat, egyéb egészség prevenciót és rekreációt szolgáló sportok), természetgyógyászat meghonosítása, bio-étterem, erdei turizmus, egészség megőrző táborok és tanfolyamok szervezése stb. jelenthet.
- A „város imázs” tudatos és fokozatos felépítésével, Vámospércs egyfajta „egészségipari fellegvár”-ként lehet majd országosan ismert. „Vámospércs eléggé kicsi ahhoz, hogy ettől nagy legyen.” Vámospércs a bio-város.
- A mezőgazdasági termelésben a bio-élelmiszerek előállítása, a gyógynövénytermesztés vállalkozás szintű elősegítése Vámospércs számára az országos célok megvalósításában való együttműködéssel reményt keltő kitörési pontokat jelenthet.
- Speciális adottság, hogy a város az ország legnagyobb kiterjedésű összefüggő erdőfelületének a közepén helyezkedik el. A termőföld tekintetében néhány kivételtől eltekintve általában gyenge termőképességű földekkel rendelkezik a város, azonban a gyomfák felhasználására és energiafüvek termelésére alapozva Vámospércsen, alacsony költségszinten üzemelő biomassza erőmű építhető, amely újabb kitörési pontot jelenthet.
- Vámospércs város számára gazdasági kitörési pont lehet továbbá az is, hogy a zöld gazdaságban lehetőséget kínál a geotermikus energia hasznosítása az európai színvonalúra fejleszthető a biokertészet és a biz-élelmiszeripar.

O

A város jövőképét, hosszú távú fejlődésének irányvonalait alapvetően meghatározzák a külső és öröklött tényezők is:

- a város közlekedés-földrajzi **elhelyezkedés**e a térszerkezeti adottságai, **logisztikai központi szerepköre;**
- a **település** múltjából, tradícióiból levezethető értékek;
- A **mezőgazdasági területek hasznosítása,** kiemelten kezelve a hagyományokkal rendelkező növénytermesztést és a legeltetéses állattartást.
- az idegenforgalmi, munkaerő-piaci, közszolgáltatási funkciókból, természetes kistérségi vonzásból adódó **feladatok** és az ebből származó előnyök;
- a **lakosság** általános és speciális **szükségletei**, elvárásai a településsel, a közszolgáltatásokkal és a városi funkciókkal szemben;
- a városok közötti élesedő hazai és nemzetközi **versenyhelyzet**;
- a **modern** európai **városfejlődés** kihívásai és a **helyi társadalom** elvárásai;
- a fejlesztések megvalósításához rendelkezésre álló támogatási források és a mellé rendelendő önerő megléte, ami behatárolja a tervezett fejlesztések körét és megvalósíthatóságát;

Ahhoz, hogy a felvázolt jövőkép megvalósuljon, a település megerősítse pozícióját, kiaknázza lehetőségeit és gazdasága felszálló növekedési pályára álljon, szükséges a működésének, gazdaságának, termelő infrastruktúrájának és (köz) szolgáltatásainak hatékonyság-elvű fejlesztése, valamint a településen és környékén élő lakosság életminőségének emelése.
Vámospércs lélekszámának csökkenése, elöregedő és zsugorodó munkaképes népessége még sürgetőbbé teszi a változások elindítását. Ma még kevesek számára érthető, hogy a növekedés forrását nem a termelékenységnövekedés jelenti, hanem a tisztességen és emberségen alapuló kultúra, és közösségi rendszerek létrehozása. A gazdasági mutatók élénkülésének ez a legalapvetőbb eszköze.

A helyi kultúra és erkölcs alapvetően meghatározója a humántőke minőségének. Alapvetően egyrészről az oktatási és képzési rendszerek teljesítményén múlik az innováció serkentésére vonatkozó képességük, másrészt a személyes leleményességen. A kutatás is kulcsfontosságú a termelékenység fellendítése szempontjából, de megfelelő közösségek szükségesek ezek végrehajtásához is. A helyi eredmények eléréséhez lokálpatrióta szemléletű, a tisztesség és az emberség erkölcsi alapjain nyugvó közösségre van szükség.

1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése

A jövőkép felvázolása általánosságban és szektorok szerinti bontásban történik. Annak érdekében, hogy a felvázolt jövőkép megvalósuljon, részletesebb és apróbb lépések megtételére van szükség, a település életének valamennyi területén. Ezek az apróbb lépések azonban nem külön-külön, hanem egymással összefüggésben kezelhetők. Valamennyi lépést összefog egy általános és részletes célrendszer, amelyek néhány, de a szemléletet alapjaiban meghatározó elvek szerint strukturálódnak.

Egy társadalmi közösség (család, település, ország) csak akkor életképes, ha az minél magasabb szinten alkalmas az önellátásra, önfenntartásra. Ennek hiányában függőségi viszony alakul ki, mely kiszolgáltatottá teszi azt. Cél a kiszolgáltatottság minél alacsonyabb szintre csökkentése, az önellátás, önfenntartás megerősítésével. Eszköze lehet a minél szélesebb körű foglalkoztatottság, ezáltal a szociális ellátási rendszer is csökkenthető a csak ténylegesen rászorulók (fogyatékosok, csökkent munkaképességűek, betegek) körére. Fontos, hogy a foglalkoztatottság növelése központjában az értékteremtés álljon. (Az emberek is szívesebben vesznek részt olyan programokban, melynek látják az értelmét, szemben az „alibi" munkákkal.) A szélesebb tömegek által létrehozott nagyobb érték nagyobb szétosztásra nyújt lehetőséget. Az Önkormányzatnak kell, hogy legyen ebben szerepvállalása. (A célok megfogalmazása, a végrehajtáshoz szükséges eszközrendszer feltárása, a koordináció, szervezés, kommunikáció az emberekkel, pályázatok, stb.)

Vámospércs Településfejlesztési Koncepciója egységbe kívánja szervezni azokat a lépéseket, amelyek megtételét célul jelöli meg, ennek az egységnek pedig három olyan fő elv a megtestesítője, amelyre valamennyi lépés során, együttesen figyelni szándékozik.

Ezek az elvek:

Élhetőség
Valamennyi átfogó és részcél középpontjában a lakosság áll. Olyan célok kitűzésére van szükség, amely elsősorban az aktuális és potenciális helyben lakók életminőségét javítja, legyen szó akár a közösségi életről, a társadalomról, gazdaságról, épített vagy természetes környezetről. A Településfejlesztési Koncepción belül csak olyan célok meghatározása elképzelhető, amely a kerületet élhető, emberközeli és emberközpontú településsé teszi.

Fenntarthatóság
Nem képzelhető el fejlődés, sem fejlesztés fenntarthatóság nélkül, hiszen az olyan lépések, amelyek fenntarthatósága nem biztosított, már rövidtávon is hiábavaló erőfeszítésnek vehetők. Ezért kiemelten fontos szempont, hogy valamennyi átfogó és részcél megfeleljen a fenntarthatóság elvének, hogy a döntések ne csak rövid, hanem tartós eredményekkel járhassanak valamennyi kerületben élő vagy itt megforduló ember számára a jelenben és az eljövendőben egyaránt.

Befogadás
A befogadó (inkluzív) fejlődés elve azt mondja ki, hogy valamennyi fejlesztéspolitikai lépés valamennyi Vámospércsihez szóljon. Minden, a Koncepcióban megfogalmazott cél, legyen az átfogó, vagy rész cél, valamennyi Vámospércsen élőnek, vagy itt megfordulónak, szolgáljon egyenlő esélyeket és meg kell előznie a kirekesztés és kirekesztettség valamennyi formáját.

A településfejlesztési elvek:

- A helyi közösségek támogatása, a közösségek megtartó erejének, és lokálpatrióta szellemiségének erősítése.
- A helyi mezőgazdasági termelésen és termékfeldolgozáson, mint hagyományon alapuló életvitel lehetőségének biztosítása, a növekedés által létrehozott vagyon hatékony és méltányos elosztásával.
- Az elvándorlás csökkentése helyi, és jövedelmező munkahelyek létrehozásával egyre több ember bevezetése a munka világába.
- A helyi munkaerő mobilitásának lehetséges legolcsóbb, és környezetkímélő eszközeinek fejlesztése, a kerékpáros közlekedés lehetőségének kiépítése a szomszédos iparvárosba, és a településen belül.
- A migráció csökkentése a városi szolgáltatások fenntartásával, és lehetőség szerinti bővítésével, hatékony védelmi rendszerek kiépítésével (hivatali szolgáltató ügyintézés, egészségügyi ellátás, bölcsőde, óvoda, általános iskola, középiskola, szakképzések, közművelődés, közerkölcs-művelés, vallásgyakorlás, szociális hálózat, időskori függőséggel kapcsolatos városi szolgáltatások)
- Információs és kommunikációs technikák (IKT) fejlesztése (az e-kormányzat lehetőségeinek kiépítése mellett a lakosság önképzési lehetőségeinek fejlesztése) (HE-6)
- Zöld infrastruktúrák kiépítése, és a fenntartható földhasználat helyi kultúrájának megteremtése, a biológiai környezet és a humusz védelme.

2. CÉLOK

A felvázolt jövőkép összehangolt cselekvés nélkül csak álom marad. Fontos, hogy a jövőkép megvalósulását meghatározó fejlesztési irányok – cselekvési tervként- meghatározásra kerüljenek, hogy azután azok megvalósításán a település döntéshozói, a gazdaság szereplői és a lakossága együtt munkálkodhasson.
E fejezetben megfogalmazásra kerülnek azok a településfejlesztési célok és feladatok, melyek megvalósítása révén elérhető a felvázolt jövőkép.

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

A jövőkép mottója:

„Nyugodt kisvárosi élet lehetősége, a nagyváros szomszédságában. Bio-város, ahol biztonságos élet, munka, és biztos jövő vár."

A jövőbeni fejlesztési irányoknak és a település korábban már kidolgozott fejlesztési dokumentumainak megfelelően a jövőkép megvalósulását elősegítő átfogó célok:

Vámospércs város átfogó fejlesztését szolgáló célja, hogy az életfeltételek folyamatos javításával, az intelligens gazdálkodás megvalósításával, a növekedés által létrehozott vagyon hatékony és méltányos elosztásával, a polgárok személyes gyarapodásával tegye nyilvánvalóvá a helyben maradás előnyeit, a helyi közösségek megtartó erejének segítségével.
Az Európai Unió kínálta esélyek, lehetőségek és pénzügyi alapok felhasználásával csak akkor lesz képes a város élni, ha megfelelő programmal rendelkezik és a gazdasági projektjei kész tervekkel, pályázható, megvalósításra előkészített formában rendelkezésre állnak, ehhez az anyagi forrásainkat mellé tudja rendelni.

A: Gazdaság. (T4)*

A vállalkozói környezet javítása.

A megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezet kialakítása. A mezőgazdasági és ipari vállalkozások bővítése, a helyben foglalkoztatás növelése.

B. Társadalom. (T2)*

Humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra fejlesztés.

A városban megmutatkozó lakossági igények kielégítése, a magas életszínvonal biztosítása, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok érvényesítése. A lakosság életkörülménye folyamatos javítása. A lakosság számának növelése, a munkanélküliség csökkentése.

C: Épített- és természeti környezet. (T1, T3)*

A városi környezet megújítása, a város vonzerejének fejlesztése:

A sikeres munkavállalást és vállalkozást biztosító környezet megteremtése, a földrajzi adottságokat a természet adta környezet használását segítő infrastruktúra fejlesztés, a lakókörnyezet minőségének javítása. A főtér építészeti –új városközpont létrehozásával történő- fejlesztése. A település arculatának további városiasodása, szépítése.

Mindezt elősegítheti a további gazdasági fejlődéshez hozzájáruló tőkebeáramlást ösztönző intézkedések támogatása, a kedvező befektetői környezet kialakítása, valamint a helyi kis- és középvállalkozói szféra megerősítése, a fejlett vállalkozói infrastruktúra, valamint a szakképzésre és a felsőoktatással való együttműködésre épülő humánerőforrás-fejlesztés kiépítése.

Hasonlóan fontos a tradíciók megőrzése, a kedvező társadalmi folyamatok erősítése és a negatív tendenciák megfordítása: a város lakói számára minőségi életkörülményeket kell biztosítani annak érdekében, hogy a képzett munkaerő elvándorlása megszűnjön, az elöregedés lassuljon.

A minőségi életkörülmények biztosítása érdekében a hátrányos helyzetű, szociális ellátásra szoruló társadalmi csoportok életkörülményeit, a társadalom többi tagjához történő felzárkózásának esélyeit több dimenzió mentén kezelni kell. Ez egyrészt az életkörülmények átfogó javítását jelenti, másrészt a szociális, oktatási és egészségügyi ellátás fejlesztését is.

Erősíteni kell Vámospércs regionális-térségi szerepét a vonzásába tartozó települések önkormányzataival megvalósuló földrajzi, kulturális, gazdasági együttműködéssel is.

* Tematikus célok:

T1: A városi környezet megújítása

T2: Humán- és közösségi infrastruktúra fejlesztés

T3: A város vonzerejének fejlesztése

T4: Vállalkozói környezet javítása

2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása

2.2.1. GAZDASÁG

A: <u>A vállalkozói környezet javítása.</u>
A megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezet kialakítása. A mezőgazdasági és ipari vállalkozások bővítése, a helyben foglalkoztatás növelése. (T1)

A0: Gazdaságfejlesztési program:

Vámospércs a természeti erőforrásokat tekintve rendkívül gazdag, ám az erőforrásokból származó előnyök eddig csak igen gyengén voltak hatással a gazdaság fejlődésére. A kiaknázatlan erőforrások nem pozicionálták kellőképpen a várost, mert egyrészről az általános gazdasági környezet nem adott kitörési lehetősségeket, másrészről nem állt rendelkezésre olyan management, aki az erőforrásokat felmérte volna, és megszervezte volna azok hasznosítását. Az erdőgazdálkodás és a vadászat mellet a gyenge minőségű termőföldek műveléséből származó elégtelen jövedelmezőség kilátástalan helyzeteket teremtett a családok számára, a városban működő néhány kkv pedig nem tudja ellensúlyozni a mezőgazdaság elégtelen működéséből adódó gondokat.

Az elmúlt 1-2 év tapasztalatai és a 48-as főközlekedési utat érintő fejlesztések, a határnyitás következtében várhatóan a vámospércsi befektetések átértékelődnek, lényeges kereslet-növekedés várható. Ennek érdekében a városnak tisztáznia kell érdekeit, a céljait és preferenciáit. Egy proaktív befektetés politika segítségével a spontán folyamatokat a város számára leginkább megfelelő irányba kell terelni.

A városban elsősorban a kkv szektor fejlődése jelentheti az egyetlen esélyt tekintettel arra, hogy ezen a vidéken nem telepedtek meg multik, és megjelenésük a közelmúlt tendenciáit megítélve a közeljövőben sem várható. A helyi gazdaság jellegzetességeinek ismerete kulcsfontosságú a helyi szereplők számára.

A1: A Helyi gazdaságfejlesztési intézkedéseken keresztül megvalósuló munkahelyteremtés

A megfogalmazott jövőkép elérésének középpontjában két egyszerű cél került megfogalmazásra. A városban a legtöbb ember úgy érezze, hogy itt a legjobb élni és vállalkozást működtetni. A foglalkoztatás bővítésével és a gazdasági növekedés gyorsításával teremtődjön meg egy fenntartható egyensúly, és érje el város, a gazdasági fejlettség és az életszínvonal, életminőség magas, végső soron uniós szintre való felzárkóztatását. A gazdaság talpra állítása az üzleti élettel kötött szövetségen alapulhat, mert új munkahelyeket csak az üzleti szektor tud teremteni, az állam segíthet, de nem léphet az üzleti szektor helyére a munkahelyteremtésben.

A vállalkozások támogatása, üzleti környezet fejlesztése:

- A Vámospércs szabad vállalkozási zóna. Nevesítve van a 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet 1 sz. mellékletében meghatározott településlistában, mely a szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételének szabályairól szól. A zónán belül a vállalkozások kedvezményeket kapnak, melyek egy része fejlesztési célú beruházásokhoz kapcsolódnak, más részük adókedvezmények formájában érhető el.
- Az önkormányzat különböző befektetés-ösztönző eszközökkel igyekszik vállalkozásbarát környezetet kialakítani, ezáltal a működő tőkét a városba vonzani és a helyi vállalkozásokat segíteni.
- Ezen felül lehetőségeihez mérten minden olyan együttműködésre fogékony az önkormányzat, amely elősegíti a város gyarapodását, a lakosok közérzetének javítását.
- helyi vállalkozások támogatása, érvényesülésének segítése érdekében Vállalkozói térkép összeállítása, annak önkormányzati honlapon történő bemutatása szükséges.
- Új vállalkozások Vámospércsre történő letelepedése esetére meg kell vizsgálni a helyi iparűzési adóról szóló önkormányzati rendelet módosításának lehetőségét az adókedvezmények vonatkozásában.
- Vállalkozói Klub hatékony működésének elősegítése.
- Stratégiai tervet kell készíteni a vállalkozási területként hasznosítható ingatlanok fejlesztésére vonatkozóan.
- Élelmiszer inkubátorház építése
- Bio-kertészeti mozgalom beindítása, gazdakör szervezése
- Vámospércsi Gazdaságfejlesztési Klaszter (stáb) létrehozása.
- Az önkormányzat tanfolyamokkal, ismeretterjesztéssel, vállalkozói tréningek tartásával, olyan programok további szervezésével segítheti a vállalkozások beindítását, melyek a gazdálkodás alapjairól tartanak útmutatást és eligazítást (pl. könyvelői és marketing ismeretekről), hogy a vállalkozásoknak nagyobb esélye legyen a sikerre.

Munkahely teremtés feltételeinek elősegítése:

Általános foglalkoztatást segítő cél és feladat a munkahelyteremtés feltételeinek javítása, mivel a munkanélküliek aránya magas. A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében az Önkormányzat:

- Segíti a helyi gazdasági vállalkozásokat, valamint az idegenforgalommal érintett vállalkozókat,
- segíti a helyi gazdaság megerősödését, ehhez igyekszik kedvező feltételeket teremteni, hogy a vállalkozók számára munkahely-bővítési lehetőséget teremtsen,
- a közszolgáltatások megtartása, illetve bővítése révén munkahelyet teremt, és tart fenn a köztisztviselők, közalkalmazottak, kormánytisztviselők foglalkoztatásával,
- aktívan részt vesz a munkaadók és munkavállalók igényeinek közvetítésében, ehhez a honlapján hirdetési lehetőséget biztosít,
- az adópolitikájában a lehetőségekhez képest kedvezményeket biztosít azon helyi vállalkozások számára, akik helyi munkaerőt alkalmaznak,
- rendszeresen együttműködik a munkaügyi kirendeltséggel,

Közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatási program előnyt biztosít egyrészt az állásnélküli személynek azáltal, hogy a közfoglalkoztatás ideje munkavégzésnek minősül, a munkanélküli vagy szociális ellátásnál magasabb jövedelemre tesz szert, másrészt előnyt jelent a foglalkoztatónak, mivel kedvező anyagi feltételekkel (részben a munkaügyi kirendeltség pályázati finanszírozásával) tud elláttatni közfeladatokat.

- Az Önkormányzatnak nagy hangsúlyt kell fektetnie a közfoglalkoztatás szervezésére.
- A közfoglalkoztatási programokban való részvétellel továbbra is biztosítani kell a városi intézményekben a közfoglalkoztatottak foglalkoztatását.
- A közfoglalkoztatás keretében a jövőben is részt kell venni az átképzést biztosító programokban, amelyek lehetőségek nyújtanak az alulképzett vagy nem keresett képzettségű személyek munka világába történő visszakerüléséhez.

A2: Ipari vállalkozások fejlesztése:

A megerősödő régi és újonnan megalakuló vállalkozások innovációinak köszönhetően a termelő ipar – ezen belül az élelmiszeripar – sikeresen őrizte meg helyét és szerepét a település gazdasági életében.

Debrecen és a magyar-romás határ közelségét kihasználva, lehetőség van a város területén jelenleg is jelentős számban található kis volumenű ipari vállalkozások számának növelésére. Ehhez az ipari- szolgáltató vállalkozások letelepedésére alkalmas megfelelően előkészített terület (területeket) kell biztosítani.

Határmenti településként fontos lehetőségeket hozhat a Kárpát- medence Eurorégió programjához történő csatlakozás.

A helyi iparral, illetve vállalkozásokkal kapcsolatos elképzelések megvalósítása azért is fontos feladat, mivel a vállalkozások közvetve-közvetlenül a település fejlődését segítik, javítják a termékekkel, szolgáltatásokkal való ellátottságot, munkahelyet teremtenek, adóbevételekhez juttatják az Önkormányzatot.

- Logisztika:

Bio-élelmiszerek átvételére- csomagolására- szállítására logisztikai telephelyet (központot) javasolt kialakítani, illetve annak kialakítását támogatni.

- Építőipar:

Speciális szakismerettel és tapasztalattal rendelkező tervező és kivitelező vállalkozások létrehozására is szükség van, mely alkalmas a bio-város image megteremtéséhez szüksége piac kiszolgálására. Szükség van olyan tervező vállalat létrehozására is, amely komplex szaktudásával nem csak az építészeti tervezéssel – pl.: energiahatékony passzív házak, várostervezési feladatok, ingatlanfejlesztések – tervezésére legyen alkalmas, hanem képes legyen a gazdasági fejlesztési stratégia folyamatainak kezdeményezésére is.

- Faipar:

Azt az adottságát kihasználva, hogy Magyarország legnagyobb kiterjedésű erdőfelületének közepén helyezkedik el a város, fejlesztési lehetőséget jelenthet faipari tevékenységet folytató vállalkozás létrehozása is.

Megújuló energiaforrás termelésére biomassza erőmű gazdaságos üzemeltetésére adottak a lehetőségek. Erdőgazdasági hulladékok, a gyomfák feldolgozásából keletkező tűzifa apríték (erdei lágy v. keménylombos erdőkből előállított, fűrészüzemi hulladékok).

- Bio élelmiszeripar

A növényházi kertészet mellett a feldolgozóipar meghonosítására Gyógynövény Feldolgozó Inkubátor Projekt létrehozása.

- Szépségipar, kozmetikumok

Az egészségipar és a kozmetikai ipar leginkább az ún. „borderline" termékeken keresztül kapcsolódik össze, mert e határterületi termékek képezik a kozmetikai termékek azon csoportját, mely leginkább hozzájárulhat a hazai termál-egészségipar komplexitásához. A natúrkozmetikumok területén fontos a növény, illetve szaporító anyag eredete, mivel a magyar eredetű és termesztésű növények beltartalma többszöröse a világon máshol termettekénél.

A bio-növénytermesztés mellett, a gyógynövény termesztést is meg lehet honosítani Vámospércsen. Ez az iparág csak akkor honosodik meg, ha biztosított a felvásárlás. A gyógynövényekből a felvásárló (pl.szárítással, hűtéssel, tisztítással, minőségi osztályozással, csomagolással) előállíthat olyan félkész terméket, amelyet az egészségiparnak szinte minden ága tovább hasznosíthat.
Vámospércsen a felhasználás számára vonzó gyógynövény félkész termékeket kell előállítani, hogy a végterméket előállító iparvárosba településének is esélye legyen.

- A helyi iparterület fejlesztése:

- A településrendezési tervben gazdaságfejlesztésre kijelölt területeket, a fejlesztési lehetőségeket, korlátokat tekintve szükséges felülvizsgálni, pontosítani, illetve a lehetséges mértékben tovább bővíteni.
- Javítani szükséges a kijelölt, fejlesztésre alkalmas területek megközelíthetőségét, közművesítését, parkolási lehetőségeit.
- Népszerűsíteni, illetve vonzóvá kell tenni a helyi ipari területet. A népszerűsítést elsősorban hirdetéssel, valamint a honlap segítségével kell megvalósítani.

A3: A mezőgazdaság fejlesztése.

A város környéki földek gyenge minőségűek, alacsony aranykorona értékkel rendelkeznek. Vámospércsen és környékén ehhez alkalmazkodva az elmúlt évtizedekben a tormatermelés monokultúrája alakult ki.
Napjainkra azonban sokat vesztett- a kilencvenes évekhez képest - foglalkoztatási, kereseti jelentőségéből, egyre kevesebb lakos tudja életminőségének megtartását, fejlesztését részben vagy teljes mértékben a tormatermelésre alapozni.

A helyi mezőgazdaság és a foglalkoztatottság vonatkozásában feltétlenül említést kell tenni egy intenzíven művelt növénykultúrától a tormatermesztésről.

A gazdaság húzóágazatának számító és a fejlesztések során továbbra is kiemelten kezelendő mezőgazdaság relatíve alacsonynak számító foglalkoztatottsági szintjét emelni szükséges. Növelni kell a mezőgazdasági termékek feldolgozottsági szintjét, és az öntözött mezőgazdasági területek nagyságát.

A belvizes területek csökkentésével, belvízrendezéssel, az önözött területek arányának növelésével, csökkenteni kell a mezőgazdasági termelés időjárástól való függőségét.

Törekedni kell a nagyobb hozzáadott értékű termékek előállítására, növelve ezzel a vállalkozások hasznát, és a munkahelyek számát.
A feldolgozóipar jelentős fejlesztésére van szükség.
Feltétlenül törekedni szükséges, hogy a helyben megtermelt termékek minél nagyobb arányban helyben találjanak vásárlóra, például a közétkeztetésben helyi nyersanyagot kell használni és a piac fejlesztése is ezt a célt szolgálja.

Gazdasági kitörési pont lehet, hogy a zöld gazdaságban lehetőséget kínál a geotermikus energia hasznosítása az európai színvonalúra fejleszthető a biokertészet és a bioélelmiszeripar számára.
Gyógynövénytermesztés honosítása Vámospércsen.

A4: Az idegenforgalmi- turisztikai- szolgáltató szektor területeinek létesítményeinek fejlesztése.

Vámospércs turisztikai vonzóereje nem kivételes. Országos jelentőségű attrakcióval nem bír. Fő természeti kincse a közigazgatási területén lévő nagy kiterjedésű, gazdag erdőségek, melyek egy része a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet területegysége.

A város közigazgatási területén nagy kiterjedésű, vadakban gazdag erdőségek találhatók. Belterületét minden irányban szőlő és gyümölcstermő zártkertek veszik körül. Az ún. Körises és Bolya dűlők egy-egy része az ott előforduló aljnövényzet és a ligetes, kocsányos tölgyes különlegessége miatt természetvédelmi oltalom alatt áll.

Az állattartás egykori hagyományait folytatva ma többen a lótartásnak, azon belül is a sport- és versenylovak tartásának hódolnak, mely tevékenységek bővülését továbbra i szorgalmazni, támogatni kell.

Az idegenforgalom a település azon ágazata, ahol még vannak kiaknázatlan lehetőségek. Ki kell használni azt, hogy Magyarország egyre népszerűbb turisztikai célpont a külföldi lakosság számára, s jó ütemben fejlődik a belföldi turizmus is.
A turisztikai igényeket figyelembe véve, a településnek meg kell találnia és tovább kell fejlesztenie a turisztikai kínálatát, vonzerejét.

Cél, hogy a turizmus területi adottságaiban rejlő potenciál kibontakoztatása révén a térségi és helyi gazdaságfejlesztés valósuljon meg, a témától függően az önkormányzatok, civil szervezetek és egyházak együttműködésével. Ennek eredményeképpen hosszabb időt tudnak eltölteni a turisták a városban, igényeik kiszolgálására pedig vállalkozások bevonásával szükséges turisztikai szolgáltatásokat nyújtani, amelyek munkahely-teremtéssel járulnak hozzá Vámospércs és a várostérség fejlődéséhez.

- Egészségturizmus:

  A Vámospércsen talált termálvíz még kiaknázatlan lehetőség, melyet több előkészítő lépésnek, vizsgálatnak kell még megelőznie. Mivel ezen a dinamikusan fejlődő piacon rendkívül nagy a konkurencia harc, az egészségturizmus más ágazatainak fejlesztésében is gondolkodnia kell a városnak.

  Ilyen fejlesztési irány lehet, az egészségturizmus legújabb trendje a medical wellness: melyek olyan tudományosan igazolt egészségügyi eljárásokat tartalmazó szolgáltatások, amelyek az életminőség és a szubjektív egészségérzet tartós javulását segítik elő, illetve az egészségtudatos életforma támogatását szorgalmazzák.

  Egy olyan környezetben, mint amilyen Vámospércs wellness szolgáltatás csak akkor eladható, ha valamilyen többletszolgáltatást nyújt, valamilyen hiányt pótol, valamilyen célközönséget céloz meg.

  A piaci igényeket is figyelembe véve, a wellness szolgáltatást a nyugdíjasokra javasolt Vámospércsen specializálni és kiegészíteni medical- wellness szolgáltatásokkal, az egészséges táplálkozásra, vámospércsi bio-élelmiszerek fogyasztására, mozgásterápiára tanító kurzusokkal. Egy ilyen szálláshely létrehozása az új egészségház ilyen irányú szolgáltatása mellett joggal kerülhet Magyarország turisztikai katalógusába, turisztikai prospektusokba, és az utazási irodákon keresztül a külföldi nyugdíjasok számára egészségturisztikai célterület lehet.

- Gasztroturizmus:

  (a helyi, biogazdálkodáson alapuló termékeken alapulva)

- Hagyományőrző Agro turisztikai fejlesztés megvalósítása:

  (hagyományőrző állattartás- állatbemutató- simogató, hagyományos termékfeldolgozás, kapcsolódó népi iparművészet, vendéglátás)

- Ökoturizmus fejlesztése:

  (Természetvédelmi területek, és azok élővilágának bemutatása.)

Az idegenforgalommal kapcsolatos fejlesztési lehetőségek:

- Fejleszteni kell a település turisztikai arculatát. Kiemelten kell kezelni azokat a fejlesztéseket, melyek turisztikailag is kiemelkedő jelentőséggel bírnak, vonzerőt jelentenek.
- Keresni kell egyéb ifjúsági szálláshelyek, táborozási lehetőségek kialakításának módjait.
- A helyi idegenforgalmi, illetve kereskedelmi egységeket is folyamatosan fel kell venni a Vállalkozói térképre. (Ez hozzájárul ismertségük növeléséhez.)
- Turisztikai kiadványt kell készíteni (pl.: füzet, prospektus, túratérkép stb.).
- Az idegenforgalmi megítélés szempontjából fontos közterületeken megfelelő pihenőhelyek kialakítása (rendezvénytér kialakítása, padok, asztalok, szeméttároló edények, útbaigazító táblák).
- Az országos hírű, 12.000 hektár vadászterülettel rendelkező Farkasvölgye Vadásztársaság tevékenységét kiegészítő turisztikai cél lehet, „fotopuskás” vadászati túrák indítása is, ahol a „fegyver” az élőhelyismereten alapuló vadászat fényképezőgéppel.
- Vámospércs határmenti fekvése, Debrecen város közelsége, ezidáig még kiaknázatlan lehetőségeket hordoz magába.

- A falusi turizmus a településen jelenleg nem jelentős. E területen is fejlesztési lehetőségekkel rendelkezik a város, melynek a turisztikai infrastruktúra megfelelő szintű kiépítésére is szükség van.

Egyéb, idegenforgalommal kapcsolatos egyéb fejlesztési lehetőségek:

- Támogatni kell az idegenforgalom, illetve a település látogatottságát, ismertségét segítő rendezvényeket, biztosítani kell azt, hogy a rendezvények időpontja, programja a megyei lapban megjelenjen, a honlapra felkerüljön.
- Fel kell tüntetni az Önkormányzat honlapján a turisztikai lehetőségeket, valamint a Vállalkozói térképet, továbbá megjelenési lehetőséget kell biztosítani az idegenforgalommal foglalkozó vállalkozások számára is.

A5: Vámospércsi Turisztikai Szolgáltató Termékcsomag Klaszter létrehozása

A fejlesztési irányok meghatározása elsősorban a korszerű humánökológiai szemléletű hazai és külföldi vásárlóerőre épít. A turisztikai vonzerő erősítése akkor lehetséges, ha az aktív turisztikai attrakciók kiegészülnek egyéb, pihenést szolgáló elemekkel, táji kulináris élményekkel, a helyi gasztronómia és termálturizmus összekapcsolásával, a meglévő szálláslehetőségek kiaknázásával.
A több turisztikai szereplő együttműködésén alapuló, összehangolt területileg komplex fejlesztés valósul meg, ha a várostérség a táj jellegének megfelelő, egyedileg vonzó, az ökoturizmus mellett a közösségi-, kulturális-, és gasztronómiai örökségre együttesen épít, és sajátos profilokkal is rendelkezik, amelyek az ifjúsági-, a családos-, a gyermekmentes-, az akadálymentes-, és a szenior turizmust célozzák.
A várostérségre jellemző turisztikai termék sajátos arculatának megteremtése akkor lehetséges, ha a szereplők között partnerségi együttműködések jönnek létre. A helyi turisztikai attrakcióértékeket támogató városi programok, akkor formálhatnak sajátos, és a résztvevők számára gyümölcsöző együttműködést, ha a részvevők a munkájukat közös városi tevékenységben hangolják össze, amely a résztvevők programjait rendezvényeinek időpontjait egymásra építkezve, és rendszerben egyszerre programozza.
A programok kiterjedési volumene érintheti a várostérséget, és várostérségi együttműködés keretében erősítheti a térségi kapcsolatokat. Egyszerre és több települési helyszínen megrendezhető közös térségi turisztikai programok felértékelik a táj jelentőségét még akkor is, ha ennek az úttörő kezdeményezésnek kezdetben kevés sikere várható.

A6: A külterületi tanyák, családi gazdaságok szabályozási- fejlesztési lehetőségeinek megoldása.

Családi gazdaságok:
A családi gazdaságok számának bővítése és megerősítése. Birtokközpontok, tanyák életképessé tétele. Megfelelő szabályozási környezet megteremtése a településrendezési terv, helyi szabályozás kidolgozása során. Körültekintően kell azonban eljárni abban, hogy a külterületek ne váljanak „bújtatott” lakóhellyé. A mezőgazdasági övezetekben az ott lakást csak abban az esetben javasolt támogatni, ha az ott folytatott gaz-

dasági tevékenység azt indokolja is! Kapjanak prioritást a bio- és ökogazdálkodást folytatók.

A külterület általánosan megoldandó feladat, a családi gazdaságok fontos színteréül szolgáló tanyák fejlesztése, és az erre megfelelő jogi lehetőséget adó szabályozás kidolgozása.

A7: „Zöld" gazdaságfejlesztés, energiatermelés:

Vámospércs város hosszú távú célja a földgáz megújuló energiaforrással történő kiváltásának elérése a fűtési célú energiafelhasználásban, és a magas hatásfokú áramtermelés esetében. Ha Vámospércs kihasználja a termálkútból és a dendromassza előállításából, hasznosításából adódó lehetőségét, akkor két pilléren álló önkormányzati energetikai rendszert hozhat létre. Az ország legnagyobb kiterjedésű erdejének közepén elhelyezkedő városban biomassza nyersanyaggal működő országos jelentőségű zöld erőmű is épülhet.

Vámospércset egyebek mellett a helyi építési vállalkozók és tervezők bevonásával híressé lehet tenni a passzív házak építéséről. A könnyűszerkezetes és Liapor betonból készíthető építési módú passzívházak a helyi Archi Stadt KFT tervezésében már megtalálhatók az interneten. Az alacsony építési költségű A+ energiaosztályú „Filléres Házak" fűtési energiaszükséglete 80%-kal kisebb, mint egy mai átlagos lakóépületé.

- Geotermikus energia- termálenergia:

A meglévő CH (szénhidrogén) kút átépítése termálkúttá, a termálkút energia hasznosítása. Biogáz termelés megvalósítása a szennyvíztelepen. Nyesedék és gyomfák hasznosítása biomassza előállításához.

- Biogáz:

A biogáz azon alapvető megújuló energiaforrások közé tartozik, amely nagyban hozzájárulhat a fenntartható gazdasági fejlődéshez és a környezetvédelemhez, egy olyan univerzális energiaforrás, amely alkalmas elektromos áram- és hőtermelésre, hűtésre, fűtésre, szárításra (üvegházak, fóliaházak, gabonaszárítás, állattartó telepek). Vámospércsen az új szennyvíztelep építésével megfelelő potenciál áll rendelkezésre a kommunális szennyvíziszap kezelés területén. A kulcstényező „zöld áram" és „zöld gáz" (magán-, és közcélú fogyasztói hálózatba való betáplálás révén) ára, amely biztosíthatja a fenntarthatóságot, és valódi ösztönzőként jelentkezik.

- Napenergia:

Vámospércsen a napenergia hasznosítására a napkollektoros és a napelemes rendszereknek egyaránt van létjogosultsága. A napenergia tekintetében a hatékonyság és a megtakarítás szempontjából elsősorban használati melegvíz- és fűtés-előállítási célok jöhetnek leginkább szóba. Kisebb volumenű alkalmazás elsősorban a lakossági és családi házas övezetben vehető számításba, amit egyéb nagy volumenű alkalmazások (szállodák, önkormányzat, közintézmények stb.) is kiegészíthetnek. Meg kell vizsgálni a napenergia építészeti hasznosítását a fűtési energiaigények csökkentése érdekében. Az önkormányzat az építési hatósági ügyintézés gyorsaságával, hatósági tanácsadással segítheti a napcellát használni szándékozókat.

A8: „Egészség” ipar:

Az egészség egy pozitív hívószó, ami általában pozitív kontextusba helyezheti a várost, más területeken is előnyt szerezve ezáltal. Az egészség marketing értéke az utóbbi években felértékelődött, és az országképben az utóbbi években általában felértékelődtek a „zöld”, vagy az élettel, az egészséggel kapcsolatos elemek is. Más megközelítésben: az egészségügy a társadalmi infrastruktúra része. Egy fejlett egészségügyi rendszer léte ugyanúgy lehet szempont egy K+F beruházás, egy logisztikai központ elhelyezésénél, mint a hagyományos infrastruktúra (közlekedés, kommunikáció stb.).

Az egészségipar magába foglalja a gyógyító-megelőző és rehabilitációs szolgáltatásokat, a kiszolgáló- és háttérágazatokat, az ezeket megalapozó kutatásokat, az egészségtudatos életmódhoz kapcsolódó termékek gyártását és forgalmazását. Ez az ágazat az egyik legígéretesebb lehetőség kitörési pontok között. Jelentőségét meghatározzák kapcsolódásai a gazdaság szinte minden területéhez, a kedvező természeti adottságok, a felhalmozott szellemi tőke és az egyre nyitottabbá váló nemzetközi piac. Az egészségipar valamennyi nemzetgazdasági prioritásnak megfelel, mivel igen innovatív és kutatásigényes területei vannak, jelentős a még részben kihasználatlan külpiaci lehetősége és igen komoly, tovább bővíthető munkaerő-bázissal rendelkezik.

A térségben a Debreceni Egyetem Orvos Egészségügyi Centruma és a TEVA Gyógyszergyár meghatározó zászlóshajó szerepkörrel bírnak, olyan meghatározó hálózati csomópontok, amely mögé Vámospércs város is felsorakozhat a gazdasági céljaiknak megfelelő háttériparral.

Vámospércs is lehet bio-város, mert minden természeti erőforrás a rendelkezésére áll, és az emberi erőforrást a város lakossága teheti mellé!

Az Új Széchenyi Terv komplex Egészségipari Programja egyrészt hazánk termálvízkészletének, geotermikus adottságainak jobb, hatékonyabb kihasználását célozza meg, másrészt – ezzel összefüggésben – az egészséget szolgáló termelő és szolgáltató iparágakat kapcsolja rendszerbe. Vámospércs ebből a szempontból „kincsekkel” rendelkezik. Saját CH kútja van, amelyet termálvíz kúttá lehet alakítani, másrészt a városban Kistérségi Egészségügyi Szakellátó központ épül, a várost körülvevő nagy kiterjedésű erdő is „kincset rejt”, egészség-turisztikai, értelemben is.

A vámospércsi CH-kút átalakításával felhasználható termálvíz hasznosítható. Ezáltal hosszútávon nem csak a Kistérségi Egészségügyi Szakellátó Központ és a hozzá kapcsolt kereskedelmi szálláshely szolgáltatás profilja bővülhet balneológiai szolgáltatással, hanem kialakíthatók összefüggő növényházi termelőegységek, és a műszaki park modernizációja, megújuló energiaforrások használata is lehetséges. A hazai gyógyszergyártás „consumer health” profiljának erősítése a gyógynövénytermesztésben realizálható.

A biotermelés során országos célkitűzéssel összhangban, kisebb termelőegységek változatos, de összehangolt termelési programja is esélyt ad a mezőgazdasági termelésnek a városban.

2.2.2. TÁRSADALOM

B: Humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra fejlesztés.

(A városban megmutatkozó lakossági igények kielégítése, a magas életszínvonal biztosítása, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok érvényesítése.)

B1: A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok

Az érvényben lévő és működő Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) mellett, az infrastrukturális beavatkozásokat, a társadalmi hátrányok kompenzálását célzó szociális, oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi, antidiszkriminációs és közbiztonsági programok egészítik ki.

Ezekkel a programokkal együtt kell működnie olyan közösségfejlesztő programoknak, amelyek lehetővé teszik a városrehabilitációval érintett területen élő lakosság bevonását a tervezésbe és a megvalósításba, továbbá erősítik a helyi közösség kohézióját.

A foglalkoztatásra, az oktatásra, az egészségügyre, a szociális szolgáltatásokra, a közösségfejlesztésre irányuló komplex tevékenységek javítják a hátrányos helyzetű lakosság életkörülményeit, ezáltal segítve a társadalmi kohéziót is.

B2: A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával, Leromlott városi területek rehabilitációja

A szociális felzárkóztatás és a társadalmi kohézió keretében Vámospércs célként tűzi ki, hogy minden rászoruló lakója számára legyenek elérhetőek azok a jogszabályokban rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és minőségi ellátást biztosítanak, továbbá, hogy a szociális szektor működése magas szinten feleljen meg a szakmai kritériumoknak és eredményesen, hatékony formában nyújtson szolgáltatásokat a klienseknek. Ezeket a célokat szolgálják a szociális szolgáltatások alapelvei:

- szükséglet-orientáltság:
  A lakosság, kiemelten a különböző hátrányos helyzetű csoportok (nők, munkanélküliek, csökkent munkaképességűek, fogyatékosok, a cigányság, hajléktalanok) megváltozott igényeinek, szociális szükségleteinek figyelembevételével kell kialakítani a szolgáltatások rendszerét;
- minőség:
  A meglévő ellátások fejlesztése a dolgozók szakmai felkészültségének és igényességének növelésével, az intézmények szervezeti-irányítási rendszerének korszerűsítésével;
- hatékonyság:
  A szociális szolgáltatások biztosításában erősíteni kell az önkormányzat felelősségét, ugyanakkor a feladatok ellátásában hangsúlyosabbá kell tenni – ellátási szerződések alapján – a civil és egyházi szervezetek részvételét, aminek keretében a hatékonyság érvényesülésére kell törekedni;
- szektorok közötti együttműködés:

A különböző problémák, esetek bonyolultsága és komplex kezelése igényli az egyes ellátási típusok és szolgáltatások egymásra épülését, egymás melletti működését, hálózatba szerveződését.

A fenti alapelvek maximális figyelembevételével a szociális biztonság javításának célterületei a következők:

- területileg szegregált szegénytelepek kialakulásának megakadályozása, infrastrukturális problémáinak megszüntetése;
- a hátrányos helyzetűek munkaerőpiacra való beilleszkedésének támogatása, foglalkoztatási lehetőségeinek feltárása, koordinálása és tartós bővítése;
- a család- és gyermekvédelmi tevékenység javítása;
- a szociális ellátórendszer intézményeinek infrastrukturális fejlesztése;
- a szociális, oktatási és egészségügyi ellátás integrált megközelítése a hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása érdekében;
- a hátrányos helyzetű csoportok elfogadottságának erősítése, toleranciaprogramok megvalósítása.

Mindennek eredményeként nagyobb mértékben megvalósul mind az alap-, mind a szakellátások esetében a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, azonosíthatóvá és elérhetővé válik a legrászorultabb, legveszélyeztetettebb társadalmi réteg, előtérbe kerül a saját környezetben történő gondozás, összességében pedig mérsékelhető a társadalmi kirekesztődés kockázata.

Leromlott városi területek rehabilitációja

A beavatkozások alapját az érintett városrészek lakófunkciójának erősítése, meglévő funkcióinak bővítése, fejlesztése, új gazdasági, szociális, közösségi és közterületi funkciók kialakítása képezi.
Integrált szociális jellegű rehabilitációt azokban a városrészekben kell megvalósítani, ahol a kedvezőtlen demográfiai helyzet, az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküliség magas szintje, az alacsony társadalmi státusz és az erősen leromlott környezet ezt indokolja.
A cél megvalósítása javítja a hátrányos helyzetű lakosság életkörülményeit, ezáltal segítve a társadalmi kohéziót az épített környezet minőségi megújításával és a foglalkoztatásra, az oktatásra, az egészségügyre, a szociális szolgáltatásokra, a közösségfejlesztésre, a közbiztonságra és az elkülönítés megszüntetésére irányuló komplex tevékenységek által.

B3: A Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése

A cél a helyi szinten elérhető, megfizethető, fenntartható és magas színvonalú önkormányzati közszolgáltatások biztosítása, kiemelten az egészségügyi és a szociális alapellátás területén, megteremtve a szolgáltatásnyújtás megfelelő infrastrukturális feltételeit. A Szociális törvényben és Gyermekvédelmi törvényben nevesített szolgáltatások egyes szolgáltatáshiányok felszámolása, új szolgáltatások infrastruktúrájának megte-

remtése, új férőhelyek kialakítása és már működő ellátások infrastrukturális fejlesztése.
A nappali szociális ellátások (idősek, fogyatékos, hajléktalan, szenvedélybeteg és pszichiátriai beteg személyek nappali ellátása), gyermekjóléti szolgálat fejlesztése esetén a minőségi fejlesztés mellett cél a férőhelyek bővítése új intézmények létesítésével, illetve a már működő szolgáltatások férőhelyeinek bővítésével.
A támogatandó szociális alapszolgáltatások a Szociális törvény 57 § (1) c-j pontjában definiált szolgáltatások közül: étkeztetés, házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátások
A támogatandó gyermekjóléti alapellátás a Gyermekvédelmi törvény 15. § (2) a) és c) pontjában nevesített szolgáltatások közül: a gyermekjóléti szolgálat.

B4: Egészségügyi alapellátás fejlesztése, egészség megőrzés

A cél az egészségügyi alapellátó-rendszer infrastrukturális fejlesztése az intézmények szolgáltatásainak és infrastrukturális feltételeinek korszerűsítése, a hozzáférés egyenlőtlenségeinek mérséklése, különös tekintettel az alábbi célcsoportokra: várandósok, nők, gyerekek és fiatalkorúak, fogyatékkal élők és idősek.
Az egészségügyi alapellátás (háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás, a fogászati alapellátás, a területi védőnői ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) fejlesztésének fontosságát az adja, hogy ez a szint képes leginkább elvégezni az alapvető szűrővizsgálatokat és egészségügyi állapotfelméréseket, ezáltal kiemelt szerepe van a prevencióban, a lakosság közvetlen környezetében (lakóhelyén).
Az egészségügyi infrastrukturális fejlesztések a lakosság egészségben eltöltött életéveinek növekedését, a megelőzést, a korai felismerést, a korai fejlesztést, az egészséges fejlődést, az életminőség javítását és a munkaképesség mielőbbi visszaállítását, valamint az erőforrások koncentrálásával az egészségügyi alapellátásokkal kapcsolatban álló, többi ágazathoz tartozó közszolgáltatásokkal való hatékonyabb együttműködést, a szolgáltatások költséghatékonyságának és minőségének javítását segítik elő.
Szükséges az egészségügyi szakrendelések kiépítése.

Az egészség prevenciós támogatott programok (jóga tanfolyam, bio-kertészeti mozgalom) amelyek a későbbi vállalkozások tudati elindítói lehetnek, a biogazdálkodás és az egészséges életmód csíráját is elvetik.

B5: Gyermekellátási szolgáltatások fejlesztésének megvalósítása

Cél, a kisgyermekek számára napközbeni ellátást nyújtó intézmények kapacitásait és az általuk nyújtott szolgáltatások minőségét a nők munkaerő-piaci részvételének elősegítése és a korai iskolaelhagyók arányának csökkentése érdekében.
A 3 éves kor alatti gyermekek nappali ellátásban elhelyezését és a 3-6 éves gyerekek óvodai elhelyezését továbbra is célunk biztosítani, azonban ezek az ellátási formák kiegészülhetnek egyéb alternatív gyermekmegőrzési formákkal is (pl.: családi napközik vagy óvodával integráltan működő bölcsődék) annak érdekében, hogy a helyi igényeken alapuló leghatékonyabb megoldást lehessen kialakítani.

B6: A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése

Kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy rendszeres lehetőség nyíljon közösségi, kulturális, sport és egyéb szabadidős programokon való részvételre.

Ahhoz, hogy Vámospércs elősegítse a **kulturális és szabadidős kínálat minőségi és mennyiségi fejlődését**, tovább kell folytatni a már megkezdett tevékenységeket, infrastrukturális és tartalmi fejlesztéseket:

- helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és ahol lehetséges, funkcionális megújítása,
- országos és helyi védettségű műemlékek védelme,
- hagyományőrzés és - ápolás,
- helyi érdeklődésre számot tartó rendezvények szervezése,
- civil közösségek közösségi és kulturális kezdeményezéseinek támogatása,
- sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása és a kínálat bővítése.
- közterületek, közfunkciók bővítése
- köztéri attrakciók növelése
- pihenőterületek, parkerdők növelése
- sportterületek biztosítása

Önmagában a fenti tevékenységek folytatása azonban nem elegendő, hiszen a lakosság aktív részvételéhez és a turizmus kulturális vonulatának fejlesztéséhez elengedhetetlen a település szellemi és művészeti értékeinek közismertté és elismertté tétele, a programkínálat időbeli tervezése és összehangolása, továbbá a szolgáltatások illeszkedése a célcsoport elvárásaihoz és szükségleteihez.

A kultúra, a közművelődés és a rekreációs lehetőségek fejlesztése nem csak cél, hanem eszköz is ahhoz, hogy

- erősítsék a helyi közösség társadalmi kohézióját és identitástudatát,
- kínálatot teremtsenek a turisták számára

A program eredményeként színesebbé válik Vámospércs arculata, tovább bővül a programkínálat, gyakoribbá válnak a civil önszerveződések, erősödik a pozitív értelemben vett lokálpatriotizmus, ami összességében nemcsak a helyi lakosság számára jelenti az életminőség emelkedését, hanem hozzájárul a turisztikai vonzerő növekedéséhez is.

B7: Oktatás, Tudomány, Innováció, Növekedés:

Az országos és helyi elvárásoknak megfelelés, a fenti magas hozzáadott értékű iparágak munkaerő-piaci igényeinek megfelelő, magas színvonalú, nemzetközileg is versenyképes oktatás Vámospércs számára akkor eredményes, ha közvetlenül kapcsolódik a helyben fejleszteni kívánt vállalkozásokhoz. A fiatalok elvándorlásának csökkenése, az ország népességmegtartó ereje csak akkor válik realitássá, ha a képzések az adott helyen találkoznak a munkáltatók érdekeivel.

A „Vámospércs bio-város” jövőkép a gazdasági szereplők szinergiája a tervezett középfokú képzés létrehozását magától generálja. A Pólus Program keretéből fejlesztett Debrecen biztosítja a felsőfokú képzésű munkaerőket, azonban a középfokú képzettségű szakemberek hiánya Vámospércsen akadályozója lehet a fejlődésnek.

- Alapfokú oktatás:

  A minimális tudáskritériumoknak eleget nem tevő tanulók arányának csökkenése azokban az iskolákban ahol e tanulók aránya több mint 50% az iskolai szolgáltatások bővítésével, szaktantermek kialakításával, szemléltető eszközök vásárlásával, pedagógus képzésekkel érhető el. A fejlesztett nevelési-oktatási intézményekben tanuló diákok növekvő létszáma lehetőséget teremt a város. képzettségi mutatóinak növelésére, hatással van a munkanélküliség csökkentésére is.

- Szakképzés:
  A munkanélküliség elleni hatékony intézkedések sorában az esti jellegű középfokú képzés megszervezése a leghatékonyabb eszköz.
  Szükség van a városfejlesztési célokhoz igazodó szakképzésre, Vámospércs város esetében Élelmiszeripari- Számítástechnikai Szakközépiskola létrehozására. Egészségügyi ismeretterjesztő tanfolyamok szervezése esti jellegű középfokú képzés megszervezése OK. tanfolyamok indítása is fontos feladat.
  (A megvalósítani tervezett Élelmiszeripari- és Számítástechnikai Szakközépiskola helybe hozza középfokú képzést, csökkenti az elvándorlást, a 20km távolságban levő Debreceni Egyetem akkreditált tudásbázisát adhatja kihelyezett képzéssel azoknak a speciális szakterületeknek, amelyek például a gyógynövények termesztéséhez, vagy a bio-élelmiszer előállításához szükségesek.)

  Az önkormányzat tanfolyamokkal, ismeretterjesztéssel, vállalkozói tréningek tartásával, olyan programok további szervezésével segítheti a vállalkozások beindítását, melyek a gazdálkodás alapjairól tartanak útmutatást és eligazítást (pl. könyvelői és marketing ismeretekről), hogy a vállalkozásoknak nagyobb esélye legyen a sikerre.

- Kutatás-fejlesztés:
  A Debreceni Egyetem a kutatási eredmények előállítása terén élenjáró. Elsősorban az agráriparban a bio-élelmiszerek előállítása terén a kutatási eredmények gazdasági haszonná történő konvertálására esély mutatkozik. A vámospércsi gazdálkodók beszállítói lehetnek az egészségiparnak, ha az Agrártudományi Centrum kutatási+fejlesztési együttműködés terén lehetőségeket lát a városban. Kapcsolatteremtési segítséggel az őshonos vállalkozások mellé a vállalkozásra hajlamos ám jelenleg munkanélküli lakosságot őstermelőként be lehet vonni abba a hálózatba, amelynek kereteit az önkormányzat megszervezheti az egészségipari kereskedelmi hálózati gócpontok megtalálásával, a gyógyszeriparban, a kozmetikai iparágakban, a bio-élelmiszer feldolgozásban és kereskedelemben stb. A fennálló pénzhiány megszüntetésében, a pályázatok figyelésével, megírásával szintén segítséget nyújthat az önkormányzat.

B8: Otthonteremtés

Az életminőség meghatározó tényezője, a tevékeny emberek erőfeszítésének egyik fő célja a kényelmet és biztonságot adó otthon és az élhető lakókörnyezet megteremtése. Amennyiben az anyagi erejükhöz mérten megfelelő lakókörnyezetet biztosítani tudják az emberek, nemcsak a kellemes környezet javítja az élet minőségét, hanem a munkaszervezés, megtakarítás, hitelvállalás is vállalhatóbb és kiszámíthatóbb lesz. Az otthonteremtés társadalmi vonatkozásai mellett, természetesen az épített és természeti környezet alakításával is szorosan összefügg.
Új lakóparkok építésével növelni szükséges Vámospércs elővárosi szerepkörét Debrecennel. A cél nem egy általános értelemben vett alvóváros létrehozása, hanem az, hogy elővárosi szerepkörében Debrecen előretolt bástyájaként, teljes és komplex szolgáltatás nyújtására legyen alkalmas a nagyváros szomszédságában.

2.2.3. ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET

C: <u>A városi környezet megújítása, a város vonzerejének fejlesztése:</u> (T1, T3)
A sikeres munkavállalást és vállalkozást biztosító környezet megteremtése, a földrajzi adottságokat a természet adta környezet használását segítő infrastruktúra fejlesztés, a lakókörnyezet minőségének javítása. A főtér építészeti –új városközpont létrehozásával történő- fejlesztése. A település arculatának további városiasodása, szépítése.

A településfejlesztés során – az alapvető településüzemeltetési és közszolgáltatási célú fejlesztések kivételével:

<u>Azokat a fejlesztéseket, programokat kell előtérbe helyezni:</u>

- melyekhez kapcsolódva gazdasági számítások igazolják azt, hogy a fejlesztés eredményeként az Önkormányzat tartósan (legalább 4 éven keresztül) a korábbi éveknél magasabb bevétellel, illetve alacsonyabb kiadással számolhat, és/vagy
- melyek hosszú távon a népességszám emelkedését idézik elő,
- melyek munkahelyet teremtenek,

<u>Háttérbe kell helyezni azokat a fejlesztéseket, melyek:</u>

- a lakosság, vagy a vállalkozók nagyon szűk körét érintik, és mely fejlesztésekkel megvalósuló beruházás aránytalan nagy működtetési kiadásokkal jár,
- során létrejött beruházás üzemeltetése aránytalanul nagy terhet ró az Önkormányzatra, és adott közszolgáltatás más módon, kedvezőbb anyagi feltételekkel biztosítható.

<u>A település általános fejlesztését elősegítő, valamint a közszolgáltatások biztosításához és fenntartásához kapcsolódó településfejlesztési célok:</u>

- építési telkek és ehhez kapcsolódva új utcák kialakítása,
- belterületi közutak építése,
- járdaépítés,

- középületek környezetének rendezése, parkolók, kerékpártárolók kialakítása,
- Csapadékvíz-elvezető rendszer építése, felújítása,
- egészséges ivóvíz vezetékrendszer felújítása, építése,
- szennyvízcsatorna hálózat kiépítése, valamint a szennyvíz tisztításának megoldása,
- temető létesítményeinek felújítása, építése,
- nem hasznosított külterületi önkormányzati ingatlanok erdősítése, pihenő parkká alakítása,
- turisztikai jellegű területek fejlesztése, kialakítása.

C1: Fenntartható települési közlekedésfejlesztés

Vámospércs adottságai és lehetőségei kiválóak ahhoz, hogy a térség integratív és fejlesztési centrumszerepe tovább fokozódjék. A magyar-román határ tényleges megnyitásával a 48-as főút forgalma, Debrecen szerepköre a határon átnyúló kapcsolatok terén, nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy a térség és annak centruma a korábbiaknál erőteljesebb fejlődési dinamizmust érjen el. Ehhez a 48-as főút fejlesztése szükséges. Az út alapvető fontosságát, a román oldalon vezető Szatmárt-Nagyváraddal összekötő, a környék településeit feltáró 19-es út, és annak leágazásaként az Érmellék tájegységi központját, azaz Érmihályfalvát- Debrecennel összekötő szerepe támasztja alá.

A város intézményhálózata, gazdasági és humán erőforrása lehetővé teszi, hogy a település fokozott súllyal kapcsolódhasson be a hazai és nemzetközi települési vérkeringésbe, Hajdú-Bihar megye meghatározó vonzáscentrumává váljon. Az, hogy a megyei intézmények Debrecenben találhatóak, a terület közelsége okán lényegében hátrányt jelent a mikrotérség lakóinak. A 20km távolság, a gyenge minőségű, lassú közlekedésre alkalmas út, az intézmények és munkahelyek tömegközlekedési eszközökkel való elérése tekintetében meghaladja az 1,5 órát. A középfokú oktatás megvalósítása csökkentené az ingázók számát, erősítené a város mikrotérségi szerepét. Az új városközponti fejlesztéssel a közösségi közlekedést igénybe vevők számának növekedése várható. Marinka Városközpont fejlesztéséhez elengedhetetlen az új központi városrészben az utak és a közművek kiépítése. Az új városközpont fejlesztése mellett, a meglévő úthálózat karbantartása, a jelenleg burkolatlan utcák szilárd burkolattal való ellátása is sürgető feladat.

a) <u>Külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése:</u>

- A 48-as főút fejlesztése szükséges. Az út alapvető fontosságát, a román oldalon vezető Szatmárt-Nagyváraddal összekötő, a környék településeit feltáró 19-es út, és annak leágazásaként az Érmellék tájegységi központját, azaz Érmihályfalvát-Debrecennel összekötő szerepe támasztja alá.
- A megyeszékhely elérhetőségének javítása tömegközlekedési eszközökkel. (A megyei TrT-ben javasolt előváros közlekedési megvalósulásának szorgalmazása.
- A város vonzásából következő, településközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése-javítása.

b) Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése:

- Gyűjtőutak és mezőgazdasági fő dűlőutak rendszerének kijelölése és forgalmi elvárásokkal összhangban történő kiépítése.
- kerékpárutak kiépítése, illetve összefüggő hálózatának kialakítása.

c) A közlekedés minőségének javítása:

- építési telkek és ehhez kapcsolódva új utcák kialakítása, belterületi közutak kiépítése.
- Járdaépítés
- középületek környezetének rendezése, parkolók,
- A kerékpáros infrastruktúra fejlesztése, kerékpárutak és kerékpártárolók kialakítása
- A vasútállomás utasforgalmi szolgáltatási szintjének emelése.

C2: A természeti és táji értékek megőrzése, tájképi értékek érvényesülésének elősegítése, tájhasználati konfliktusok és problémák megszüntetése

a) A természeti és táji értékek megőrzése, a környezeti- klimatikus és gazdálkodási szempontok figyelembe vétele mellett

b) A tájképi értékek érvényesülésének elősegítése

c) Tájhasználati konfliktusok és problémák megszüntetése

C3: A település egybefüggő zöldfelületi rendszerének kialakítása, Vámospércs városi területeinek környezettudatos megújítása.

- A meglévő zöldterületek (parkok, vízfolyásokat kísérő zöldterületek, utcafásítások) egybefüggő, egységes rendszerré történő összefogása, minőségi többletet eredményez az egészséges, jó klímájú települési környezet kialakításában. E zöldterületi rendszer részét kell, hogy képezzék a belterülethez kapcsolódó erdők- fásított területek, zártkertek, gyep-legelő területek is.
- A belvárosi zöldterületeken pihenő- rekreációs, vagy egyéb közösségi funkciókat szükséges létesíteni.
- Rekreációra, a családok kikapcsolódására is lehetőséget nyújtó területeket, legalább városrészenként játszótereket szükséges kialakítani.
- A gazdasági szereplőket célzó, a vonzó üzleti környezetet biztosító, a városok térségi gazdasági központi szerepét erősítő, a helyi gazdaságot ösztönző beruházások vonatkozásában cél a zöldfelületek és a hozzájuk kapcsolódó önkormányzati tulajdonban lévő, sokszor használaton kívüli, de akár jövedelemtermelésre alkalmas infrastruktúraelemek megújítása.
  A város általános környezeti állapotának javítása a gazdaságfejlesztési céljaihoz, ezzel pedig a település lakosságának megtartásához is hozzájárul.

C4: Az időjárási szélsőségek, a globális felmelegedés hatásait csökkentő klíma kialakítása.

Az időjárási szélsőségek a globális felmelegedés hatására erősödő: hosszabb, aszályos időszakok, erősebb viharok és szelek, intenzívebb zivatarok és jégesők emberre és környezetre gyakorolt hatását klímát javító beavatkozásokkal is szükséges csökkenteni. Ennek érdekében:

- Ki kell alakítani a város egybefüggő zöldfelületi rendszerét és az úgynevezett „zöld folyosót", ami kapcsolatot teremt a belterületet körülvevő gyepes, fás vizes területekkel is.
- Biztosítani kell a település kellő mértékű átszellőzését, ugyanakkor védeni kell a belterületet a szélsőséges illetve légszennyezést hozó szelektől.
- Változtatni kell a beérkező energiák elnyelődésén, ezen keresztül a környezetbe való kisugárzáson, az energiák felhasználásán. A kisugárzott hő településről való eltávolításával is segíteni szükséges a települési klíma javulását. Szükséges kidolgozni az energia elnyelődés csökkentésének helyi szabályait, melynek során az alábbi alapvető eszközöket is alkalmazni kell:
- az épített felületeket minél világosabb színűre kell színezni, miáltal a fényben lévő energia kisebb mértékben nyelődik el a felületek anyagába
- optimalizálni, csökkenteni kell a szilárd, épített felületeket, részben a szükségtelen felületek megszüntetésével, részben növényzeti fedéssel
- Növelni kell a zöldfelületek mennyiségét, parkok, kertek létesítésével, de akár tetőkertek, zöldfalak építésével
- Lassítani és csökkenteni kell a csapadékvizek szilárd felületekről, a településről való elfolyását, melynek megvalósítása során fontos eszköz lehet a tetőkert, de nagyon fontos a burkolatok vízáteresztő képességének javítása, vagyis a teljesen zárt burkolatok fokozatos cseréje hézagos, áteresztő burkolatra.
- Növelni szükséges a települési környezetben a vízfelületek arányát, ugyanis a természetes vízfelület emeli a talajvízszintet, párolgásával emeli a levegő páratartalmát és hűti a levegőt, továbbá a vízi növényvilág nagyarányú oxigén termelésével, a por- valamint pollen megkötésében is jelentős szerepet tölt be.

C5: Az épített környezet fejlesztése, történeti értékeinek megóvásával és erőteljesebb megjelenítésével, az turisztikai- rekreációs, gazdasági területek valamint a településközpont és intézményterületek kiemelt fejlesztéseire is tekintettel.

- Az épített örökség megóvása és helyi értékek védelme alapvető érdek, amelynek forrásait a rekonstrukcióval létrejött rendeltetéstől függően kell megválasztani.
- A Tavas Park tájrendezése a Főtér részeként a meglévő tó megóvása. A külső területeken a zöldfelületek rendbetétele (Kossuth utcai japánakácok, Nagy utcai fasor, Templomkert).
- A Városképbe nem illő, lepusztult, korszerűtlen épületek felszámolása, új korszerű létesítményekre történő cseréje.
- Színvonalas, rendezvények megtartására is alkalmas új létesítmény megvalósítása.
- Önkormányzati bérlakások létesítése.

C6: A közmű infrastruktúra korszerűsítése és fejlesztésekhez igazodó, mennyiségi bővítése, a magas szintű ellátás biztosítása érdekében.

a) Belterületi csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztésének megvalósítása települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztés

Cél a belterületre hullott csapadékvizek rendezett és kártétel nélküli elvezetése, a belterületen áthúzódó vízfolyások és belvízcsatornák, belvíz elvezető rendszerek rendezése és a települések belterületének védelme a külterületeken keletkezett vizek káros hatásaitól.

A fejlesztések tervezése során fontos a vizek helyben tartásának szem előtt tartása olyan tározók építésével, amelyek alkalmasak mind a rendkívüli áradások, felhőszakadások kártételei elleni védekezésre, mind a lokális vízvisszatartásra, jóléti és ökológiai célokat is támogatva.

b) Energiahatékonyság és megújuló-energiaforrás használat fokozása

Cél az intézmények hatékonyabb energiahasználatának, racionálisabb energia gazdálkodásának elősegítése, ahol az önkormányzat tulajdonában lévő intézmények, épületek, illetve infrastrukturális létesítmények energiahatékonyságot célzó felújítása és fejlesztése szükséges.

Fontos tényező, hogy a beruházások a fosszilis energiahordozókból származó üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentését szolgálják. Ennek során megvalósul a hazai megújuló energiaforrások fokozottabb használata, mivel az elmarad az EU átlagtól, ugyanakkor Magyarország ilyen jellegű potenciálja több területen is kimagasló.

Ezért további cél a projektek keretein belül ezen megújuló energiaforrások használatának ösztönzése, használatának az elérhetőbbé tétele, népszerűsítése.

c) Helyi közcélú energiaellátás megvalósítása megújuló energiaforrások felhasználásával

Mind a klímaváltozás hatásainak mérséklése, mind a városi térségek energiafüggősége szempontjából kiemelt jelentőségűek azok a kisebb léptékű komplex térségi energetikai programok, amelyek a térségi energiapotenciál, különösen a megújuló energia-források belülről fakadó kiaknázására, az autonóm energiaellátás egyéni és közösségi szintű megvalósítására irányulnak.

Mindezen rendszerek a helyi nyersanyagokat, mint megújuló energiaforrásokat hasznosítják, így környezetkímélő, független és hosszú távon is fenntartható (elsősorban hő, de akár villamos) energia ellátást biztosítanak.

Cél Vámospércs városi jelentőségű, de kisebb léptékű, települési és településközi koordinációt igénylő, a saját (közcélú) energiaigény kielégítésére szolgáló megújuló energiaforrásokból nyert energia termelése és helyi felhasználását célzó komplex projektek megvalósítása. Ezzel az önkormányzat tulajdonában lévő intézmények, épületek illetve infrastrukturális létesítmények saját (közcélú) energiaigényének kielégítése lehetséges, megújuló energiaforrásokból nyert energiával,

amennyiben az egyes beruházások a fosszilis energiahordozókból származó ÜHG (üvegházhatású gázok) kibocsátás csökkentését szolgálják.

A fejlesztések eredményeképpen helyi termelési folyamatok indulhatnak be és így közvetetten új munkahelyek jönnek létre.

d) Ivóvíz ellátás fejlesztése:

A vízellátáshoz a vizet helyi vízmű biztosítja 110 - 150m mélyről, a rétegvízből. Az 5 kútból 4 db üzemel. A felszínközei vízbázisok sérülékenyek, ezért a talajt és a vizeket a szennyeződétől fokozottan óvni kell. A kutakból kitermelt vizet meglévő létesítményekben tisztítják és csírátlanítják. A kutaknál nitrátosodás tapasztalható. Biztonságba helyezésük, védőidom kijelölés folyamatba van.

Átlagos víztermelés 430 m^3/nap, a vízmű mértékadó kapacitása 1205 m^3/nap. A vízbázis védelme, biztonságba helyezése esetén távlatban is biztosítva van. A törzshálózat fejlesztése önkormányzat feladatát képezi.

A településen használati víznyerés céljából rétegvízre települt kutak üzemelnek és vannak nyilvántartva. A kutak azonos vízadó réteg esetén nem veszélyeztethetik az ivóvízbázist. A kutak telepítésénél az egymásra hatást a próbaüzemeltetés során, illetve a kutatás megkezdése előtt modellezve vizsgálni kell.

Az ivóvíz hálózat vezetékrendszer, rekonstrukciója, Ivóvíz minőségi projekt megvalósítása. (kapacitásnövelés, vízminőség javítás) szükséges.

e) Elektromos energiaellátás:

A közvilágítási rendszer korszerűsítése, a rendszer hiányzó elemeinek pótlása.

f) Hírközlés, infó-kommunikáció

Az informatikai lehetőségek biztosítása a modem kor követelményeihez való igazodás, felzárkózás követelményét jelenti.

- A város gazdasági életének szempontjából alapvető fontosságú az információs hálózatokhoz történő high-tech szinten tartott kapcsolódás, a professzionális adatbázisok és egymással kompatibilis rendszerek kiépítése, a szereplők speciális szoftver igényeinek kielégítése.
- a szélessávú internet hozzáférés biztosítva legyen a lakosság széles köre számára.
- a városi honlapnak a jövőben is biztosítania kell a lakosság, illetve az érdeklődők széleskörű tájékoztatását az Önkormányzattal és intézményeivel kapcsolatos közérdekű információk terén, interaktívabban, aktívabban,
- az önkormányzati feladatellátásban közreműködő, az informatikai eszközök használatát is igénylő területeken történjen meg az érintett személyek számítógép-kezelési képzése, majd folyamatos továbbképzése.

C7: Környezeti konfliktusok felszámolása, a természeti értékek védelmének, lakossági és gazdasági elvárásoknak is eleget tevő környezetvédelem megvalósítása.

Környezetvédelmi konfliktusok felszámolása

- Az un. városkapu funkciójú útkapcsolat, valamint a peremterületek környezetének városképi és vizuális szempontból zavaró megjelenésének megszüntetése, a védelmi és takaró jellegű megoldások (mint zöldfelület, tájba illő építmény) kialakítása.
- A belterület még nem megfelelő ellátottságú részeinek közmű (szennyvíz) és burkolt út ellátottság hiányainak pótlása.
- Az lakóövezetek gazdasági, mezőgazdasági területhasználatok, telephelyek közelségéből adódó konfliktusainak kezelése. (A környezetre zavaró hatású telephelyek irányába tervezett lakóterület fejlesztések minimálisra csökkentése, védőzóna kialakítása.)
- A peremterületek lakó és gazdasági övezetei közötti védelmi célú övezet (védőerdő, zöldsáv) hiányának pótlása.
- Az állattartásra, trágyakezelésre, kihelyezésre és a mezőgazdasági területek talajerőpótlásának „városi levegőkörnyezetet kímélő" szabályozás kidolgozása.
- A zöldfelületek rendszert alkotó szerkezeti hiányának pótlása, ezen belül az erdősültség kritikusan alacsony arányának javítása.
- A városi klíma javítása érdekében a belvárosban erőteljesebben kell érvényesülnie a víznek, mint klímajavító elemnek. (dísztavak, szökőkutak, csobogók, vízpermetek, vízfolyások)
- A kétpólusú (főszezoni és átlagos) közlekedési eredetű környezetterhelés problémáinak kezelése. (A belvároson részben a szükségszerűen átmenő forgalom kihelyezése egy nyugati elkerülő nyomvonal lehetőségének megvizsgálásával.)
- A tervezett fejlesztések megvalósításakor a környezet védelmének, a fenntartható fejlődés kritériumainak, a város építészeti és üdülőterületi karaktere megőrzésének szempontjait is figyelembe kell venni. Ehhez szükséges a figyelembe veendő szempontok meghatározása, és megfelelő tartalmú helyi előírások kidolgozása.

Talajvédelem

Az agráriumban jelenlévő talajterhelések (kemizálás, a szerves-, és hígtrágya keletkezését produkáló állattartó telepek) csökkentése, helyi szabályok, korlátozások kidolgozása.

Felszíni és felszín alatti vizek

- A Vámospércs a 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről alapján a rendelet 5. § (1) bekezdés aa), bc) és a bd) pontjában foglalt nitrát érzékeny területek (a település közigazgatási területének legalább 10%- ában érintett települések felsorolása) közé tartozik.
- Mivel a vízbázis sérülékeny, ezért a biztonságba helyezéséről és biztonságban tartásáról gondoskodni kell.
- A védőterület kijelölése által meg kell akadályozni, hogy újabb szennyezők jelenjenek meg a vízműkutak környezetében.

- A Települési Környezetvédelmi Program fő feladatai között szerepelnek: az ivóvízben található egészségre ártalmas anyagok csökkentését szolgáló intézkedések meghatározás; a minőségi problémák kiküszöbölése és a vízkészleteket veszélyeztető tényezők megszüntetése; a város csapadékvíz rendszerének kiépítése, a hiányzó árokszakaszok megfelelő minőségű pótlása; a csatornázottság és ezáltal a szennyvízproblémák megoldása.
- A vízfolyások szennyeződésében továbbra is a mezőgazdaság (kemikáliák, trágya, hígtrágya elhelyezés, kihelyezés, bemosódás) okozza a legtöbb problémát, melyre a jövőben megnyugtató megoldást kell találni.

Levegőtisztaság védelme

A levegőminőség állapotát Vámospércsen a legjobban a motorizált közlekedés, a gazdasági tevékenységek légszennyező hatása, valamint a meteorológiai körülmények, illetve a talaj és a növényzet adottságai együttesen határozzák meg. Ezért a legfontosabb cél e területen, a közlekedésből származó légszennyező anyagok kibocsátásának a csökkentése a levegőminősség javítása.

- Mind a gazdasági szektorban, mind a közlekedési struktúrában a káros emissziók túlzott megjelenését hatékony eszközökkel kell akadályozni.
- A közlekedési légszennyezés mérséklésében jelentőséggel bíró zöldfelületi tényezők (utcai fasor, előkertek növényállománya) nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjanak a település utcáin és telkein.
- A tüzeléstechnikai légszennyezés mértékének további csökkentése, az alternatív energiaforrások (megújuló energiaforrások) arányának növelése.
- A környezetre ártalmas létesítmények körül, a tulajdonos terhére védőerdők, erdősávok telepítését kell előírni.
- A belterület (lakó- és üdülőterületek) közelében lévő állattartó telepek, állattartás környezetzavaró hatásait településrendezési és szabályozási eszközökkel csökkenteni kell.
- Szükséges az állattartó épületek nagyságának és elhelyezésének szabályozása. Olyan szabályokat szükséges kialakítani, hogy lakóterületen ne alakuljanak ki állattartó telepek. Belterületi ingatlanon lakóépület nélkül ne lehessen állattartó épületet elhelyezni.
- A város bel-, és külterület levegőkörnyezeti állapota rendelkezik azon terhelhetőségi tartalékokkal, amely a távlatban tervezett beépítések és fejlesztések megvalósítását a megengedett értékek alatti terhelés-növekedéssel teszik lehetővé.

Zaj- és rezgésterhelés:

Vámospércsen a legnagyobb zaj és rezgésártalom a közlekedésből származik. Így az ezzel kapcsolatos fejlesztési javaslatokat meg kell valósítani, egy élhetőbb környezetminőség megvalósításához.

Zajvédelmi vonatkozásban a város területének zajvédelmi besorolását a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet (a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról) alapján lehet meghatározni, illetve a rendezési terv zajvédelmi megalapozásában a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet alkalmazandó.

- Az úthálózat megfelelő hierarchiájának meghatározásával, forgalomszabályozással el kell érni, hogy a településen átmenő forgalom minél kisebb környezeti terhelést okozzon.
- A vasúti forgalom miatt jelentkező zajvédelmi igényt megfelelő műszaki megoldásokkal, védőterülettel kell biztosítani.
- mobilitási igények csökkentése várostervezési, forgalomszervezési és szabályozási eszközök segítségével.
- A közlekedési igényt, személygépjármű forgalmat csökkentő kampány szervezése (autómentes nap).
- A gyalogos és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása (járda- és kerékpárút építés, valamint ezek karbantartása, a biztonságos használat feltételeinek javítása).
- Kerékpártárolás, -bérlés, -kölcsönzés feltételeinek megteremtése,

  fejlesztése. A közösségi közlekedés (infrastruktúra, járműpark)

  fejlesztése.
- A települési úthálózat por-, illetve síkosság mentesítése (környezetbarát anyagok alkalmazásával) Az egyéni közlekedési szokások alakítása szemléletformálással, folyamatos tájékoztatással.
- Szabályozási eszközökkel, kedvezményekkel, támogatáspolitikával a járműállomány korszerűsítésének elősegítése.
- A kis fajlagos szennyezőanyag kibocsátású tömegközlekedési járművek számának és arányának növelése.
- A helyi zajvédelmi szabályok megállapítása (pl. csendes övezet, illetve zajvédelmi szempontból fokozottan védett terület kijelölése).
-

Hulladék gazdálkodás

A város területén a hulladékgazdálkodási feladatokat a 2012. évi CLXXXV. tv. a hulladékról és végrehajtási kormányrendeletei szerint kell megvalósítani.
A kerti és építési hulladékok elhelyezésére alkalmas hulladékudvar, hulladék hasznosító létesítése szükséges.

2.2.4. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A jövőkép mottója:

„Vámospércs, a megtartó város”
Vámospércs járási központ és Debrecen – (Nagyvárad) elővárosa.

A. GAZDASÁG	**ÁTFOGÓ CÉL:** **A: A vállalkozói környezet javítása, versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése:** **A megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezet kialakítása. A mezőgazdasági és ipari vállalkozások bővítése, a helyben foglalkoztatás növelése.**	
	A1: A Helyi gazdaságfejlesztési intézkedéseken keresztül megvalósuló munkahelyteremtés	**Részcél / Prioritás**
	A2: Ipari vállalkozások fejlesztése:	
	A3: A mezőgazdaság fejlesztése	
	A4: Az idegenforgalmi- turisztikai- szolgáltató szektor területeinek létesítményeinek fejlesztése.	
	A5: Vámospércsi Turisztikai Szolgáltató Termékcsomag Klaszter létrehozása	
	A6: A külterületi tanyák, családi gazdaságok szabályozási- fejlesztési lehetőségeinek megoldása.	
	A7:”Zöld” gazdaságfejlesztés, energiatermelés.	
	A8: „Egészség” ipar	

B. TÁRSADALOM	**ÁTFOGÓ CÉL:** **B: Humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra fejlesztés:** **A városban megmutatkozó lakossági igények kielégítése, a magas életszínvonal biztosítása, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok érvényesítése. A lakosság életkörülménye folyamatos javítása. A lakosság számának növelése, a munkanélküliség csökkentése.**	
	B1. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	**Részcél/ Prioritás**
	B2. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával, Leromlott városi területek rehabilitációja	
	B3. A Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	
	B4. Egészségügyi alapellátás fejlesztése, egészség megőrzés	
	B5. Gyermekellátási szolgáltatások fejlesztésének megvalósítása	
	B6. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	
	B7: Oktatás, Tudomány, Innováció, Növekedés	
	B8: Otthonteremtés	

C. ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET	**ÁTFOGÓ CÉL:** **C: A városi környezet megújítása, a város vonzerejének fejlesztése:** **A sikeres munkavállalást és vállalkozást biztosító környezet megteremtése, a földrajzi adottságokat a természet adta környezet használását segítő infrastruktúra fejlesztés, a lakókörnyezet minőségének javítása. A főtér építészeti – új városközpont létrehozásával történő- fejlesztése. A település arculatának további városiasodása, szépítése.**	
	C1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Részcél/ Prioritás
	C2. A természeti és táji értékek megőrzése, tájképi értékek érvényesülésének elősegítése, tájhasználati konfliktusok és problémák megszüntetése	
	C3. A település egybefüggő zöldfelületi rendszerének kialakítása, Vámospércs városi területeinek környezettudatos megújítása.	
	C4. Az időjárási szélsőségek, a globális felmelegedés hatásait csökkentő klíma kialakítása.	
	C5. Az épített környezet fejlesztése, történeti értékeinek megóvásával és erőteljesebb megjelenítésével, az turisztikai- rekreációs, gazdasági területek valamint a településközpont és intézményterületek kiemelt fejlesztéseire is tekintettel.	
	C6. A közmű infrastruktúra korszerűsítése és fejlesztésekhez igazodó, mennyiségi bővítése, a magas szintű ellátás biztosítása érdekében.	
	C7. Környezeti konfliktusok felszámolása, a természeti értékek védelmének, lakossági és gazdasági elvárásoknak is eleget tevő környezetvédelem megvalósítása.	

2.2.5. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

A korábbi elemzések Integrált településfejlesztési Stratégia (ITS) meghatározta Vámospércs városrészekre való felosztását, melyet településszerkezeti és funkcionális tényezők befolyásoltak.

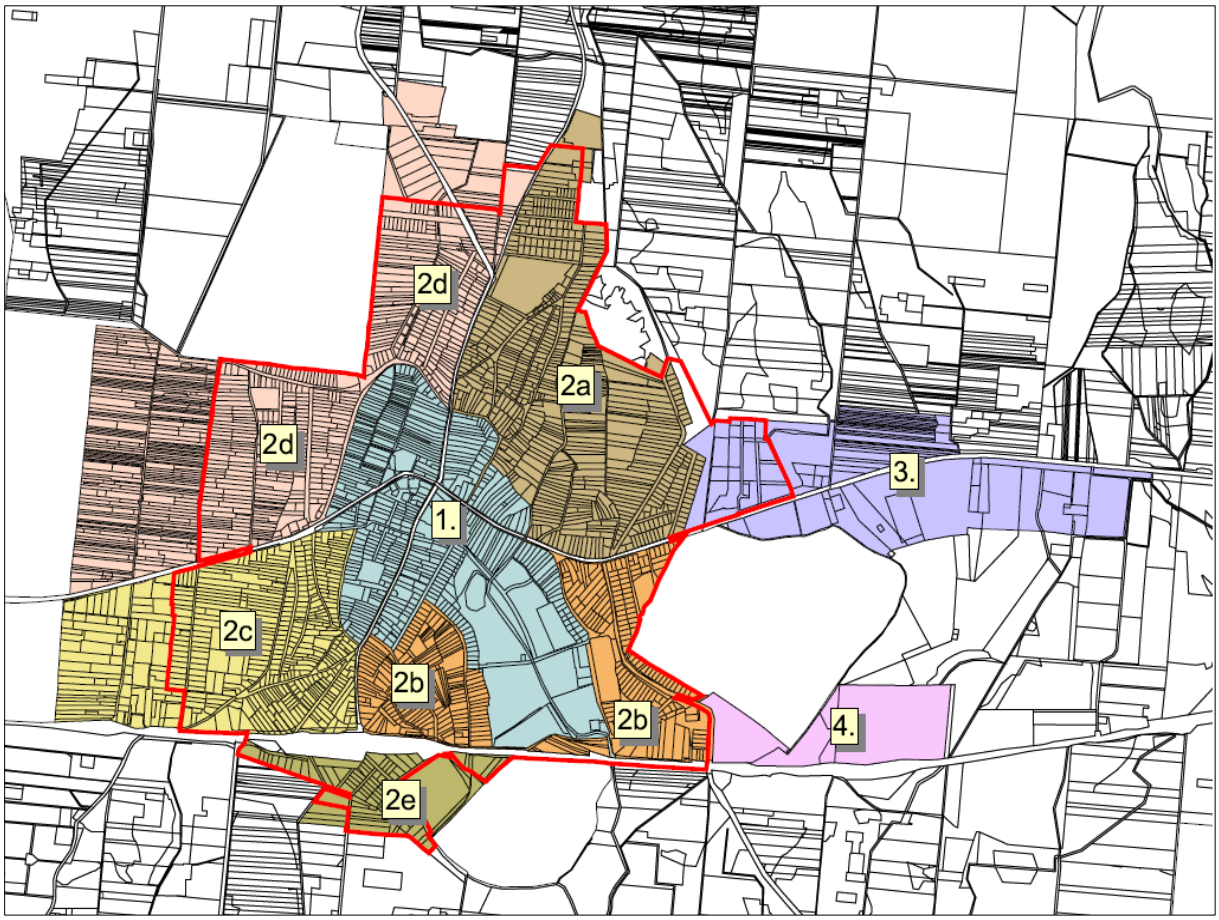

Belterületi határ (jelenlegi)

Városrészek

- 1: Városközpont
- 2a: Lakógyűrű - Ék
- 2b: Lakógyűrű - dk
- 2c: Lakógyűrű - dny
- 2d: Lakógyűrű - Ény
- 2e: Lakógyűrű - D
- 3: Keleti iparterület
- 4: Délkeleti iparterület

Vámospércs város Településfejlesztési koncepcióban meghatározott fejlesztési célok településrészekre való értelmezése, a kapcsolat erőssége

településrészek	RÉSZCÉL / PRIORITÁS																				
	GAZDASÁG								TÁRSADALOM								ÉPÍTETT- ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET						
	A.1	A.2	A.3	A.4	A.5	A.6	A.7	A.8	B.1	B.2	B.3	B.4	B.5	B.6	B.7	B.8	C.1	C.2	C.3	C.4	C.5	C.6	C.7
1. Városközpont																							
2a. Lakógyűrű észak-keleti rész																							
2b. Lakógyűrű dél-keleti rész																							
2c. Lakógyűrű dél-nyugati rész																							
2d. Lakógyűrű észak-nyugati rész																							
2e. Lakógyűrű déli rész																							
3. Keleti iparterület																							
4. Délkeleti iparterület																							
5. Külterület																							

Általános kapcsolat
Közepes kapcsolat
Erős kapcsolat

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. A stratégiához és településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása.

Vámospércs város Településfejlesztési koncepciójának megalapozásához elkészült a (Településfejlesztési koncepció és a készülő új Településrendezési terv közös munkarészeként) a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 1. mellékletében előírt tartalmi követelményeknek megfelelő Megalapozó vizsgálat.
A vizsgálatok készítésekor a 2015/2016. évi statisztikai adatok, az önkormányzati aktuális adatszolgáltatás került felhasználásra. A megalapozó dokumentumok valamennyi szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatot tartalmaznak.

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra.

- **A közlekedési infrastruktúrát érintő, meghatározó fejlesztési igények**

a) Külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése:

- A 48-as főút fejlesztése szükséges. Az út alapvető fontosságát, a román oldalon vezető Szatmárt-Nagyváraddal összekötő, a környék településeit feltáró 19-es út, és annak leágazásaként az Érmellék tájegységi központját, azaz Érmihályfalvát-Debrecennel összekötő szerepe támasztja alá.
- A megyeszékhely elérhetőségének javítása tömegközlekedési eszközökkel. (A megyei TrT-ben javasolt előváros közlekedési megvalósulásának szorgalmazása.
- A város vonzásából következő, településközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése-javítása.

b) Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése:

- Gyűjtőutak és mezőgazdasági fő dűlőutak rendszerének kijelölése és forgalmi elvárásokkal összhangban történő kiépítése.
- kerékpárutak kiépítése, illetve összefüggő hálózatának kialakítása.

c) A közlekedés minőségének javítása:

- építési telkek és ehhez kapcsolódva új utcák kialakítása, belterületi közutak kiépítése.
- Járdaépítés
- középületek környezetének rendezése, parkolók,
- A kerékpáros infrastruktúra fejlesztése, kerékpárutak és kerékpártárolók kialakítása
- A vasútállomás utasforgalmi szolgáltatási szintjének emelése.

- **Közterületek rendezése:**

- A belvárosi zöldterületeken pihenő- rekreációs, vagy egyéb közösségi funkciókat szükséges létesíteni.
- Szabálytalan, szolgalmi jogok bejegyzését igénylő közmű gerincvezetékek kiváltása. (gáz, víz, csatorna, elektromos)
- Egységes burkolatú járdák kialakítása. (Igen zavaró, és biztonságot csökkentő az egyes telkek előtt különböző anyagú és színvonalú járdákon való közlekedés.
- Utcai kerítések magassági összhangjának előírása, elsősorban a városközpontban.

- **A területfelhasználást érintő, meghatározó fejlesztési igények:**

a) Ipari területek fejlesztése:

- A településrendezési tervben gazdaságfejlesztésre kijelölt területeket, a fejlesztési lehetőségeket, korlátokat tekintve szükséges felülvizsgálni, pontosítani, illetve a lehetséges mértékben tovább bővíteni.
- Javítani szükséges a kijelölt, fejlesztésre alkalmas területek megközelíthetőségét, közművesítését, parkolási lehetőségeit.
- Népszerűsíteni, illetve vonzóvá kell tenni a helyi ipari területet. A népszerűsítést elsősorban hirdetéssel, valamint a honlap segítségével kell megvalósítani.

b) Az épített környezet fejlesztése, történeti értékeinek megóvásával és erőteljesebb megjelenítésével, az turisztikai- rekreációs, gazdasági területek valamint a település-központ és intézményterületek kiemelt fejlesztéseire is tekintettel.
A Városképbe nem illő, lepusztult, korszerűtlen épületek felszámolása, új korszerű létesítményekre történő cseréje.
Színvonalas, rendezvények megtartására is alkalmas új létesítmény megvalósítása.
Önkormányzati bérlakások létesítése.

c) Birtokközpontok, tanyák életképessé tétele. Megfelelő szabályozási környezet megteremtése a településrendezési terv, helyi szabályozás kidolgozása során.

d) Mezőgazdasági feldolgozóipar létesítése
A vállalkozói környezet és az üzleti infrastruktúra fejlesztése érdekében szükség van új iparterület kijelölésére. Az iparterület kialakításához, területvásárlás, alapinfrastruktúra kiépítése, bővítése szükséges. Az iparterület elérhetőségét és feltárását szolgálja a vasúti rakodó közelsége, és a kiváló közúti logisztikai pozíció. Az új telephelyek kialakítása és további fejlesztése, Vámospércs kiváló elérhetősége, logisztikai helyzete vállalatközi együttműködéseket eredményezhet.

e) A Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése

A nappali szociális ellátások (idősek, fogyatékos, hajléktalan, szenvedélybeteg és pszichiátriai beteg személyek nappali ellátása), gyermekjóléti szolgálat fejlesztése esetén a minőségi fejlesztés mellett cél a férőhelyek bővítése új intézmények létesítésével, illetve a már működő szolgáltatások férőhelyeinek bővítésével.

f) Az önkormányzati tulajdonban lévő kereskedelmi–szolgáltató terek megújítása, átalakítása, helyi termékek számára piaci terület (városi, helyi piac, vásárcsarnok) kialakítása, a kapcsolódó területek revitalizálása.

g) A település egybefüggő zöldfelületi rendszerének kialakítása, Vámospércs városi területeinek környezettudatos megújítása.

A meglévő zöldterületek (parkok, vízfolyásokat kísérő zöldterületek, utcafásítások) egybefüggő, egységes rendszerré történő összefogása, minőségi többletet eredményez az egészséges, jó klímájú települési környezet kialakításában. E zöldterületi rendszer részét

kell, hogy képezzék a belterülethez kapcsolódó erdők- fásított területek, zártkertek, gyeplegelő területek is.

A belvárosi zöldterületeken pihenő- rekreációs, vagy egyéb közösségi funkciókat szükséges létesíteni.

Rekreációra, a családok kikapcsolódására is lehetőséget nyújtó területeket, legalább városrészenként játszótereket szükséges kialakítani.

h) Az időjárási szélsőségek, a globális felmelegedés hatásait csökkentése, megfelelő városi klíma kialakítása.

Az időjárási szélsőségek a globális felmelegedés hatására erősödő: hosszabb, aszályos időszakok, erősebb viharok és szelek, intenzívebb zivatarok és jégesők emberre és környezetre gyakorolt hatását klímát javító beavatkozásokkal is szükséges csökkenteni. Ennek érdekében ki kell alakítani a város egybefüggő zöldfelületi rendszerét és az úgynevezett „zöld folyosót", ami kapcsolatot teremt a belterületet körülvevő gyepes, fás vizes területekkel is. Biztosítani kell továbbá a település kellő mértékű átszellőzését, ugyanakkor védeni kell a belterületet a szélsőséges illetve légszennyezést hozó szelektől.

- Növelni kell a zöldfelületek mennyiségét, parkok, kertek létesítésével, de akár tetőkertek, zöldfalak építésével.
- Növelni szükséges a települési környezetben a vízfelületek arányát, ugyanis a természetes vízfelület emeli a talajvízszintet, párolgásával emeli a levegő páratartalmát és hűti a levegőt, továbbá a vízi növényvilág nagyarányú oxigén termelésével, a por- valamint pollen megkötésében is jelentős szerepet tölt be.
- A belvizes területek csökkentésével, belvízrendezéssel, az önözött területek arányának növelésével, csökkenteni kell a mezőgazdasági termelés időjárástól való függőségét.
- Környezetvédelmi konfliktusok felszámolása érdekében szükséges, területfelhasználást érintő fejlesztési igények:

  Az un. városkapu funkciójú útkapcsolat, valamint a peremterületek környezetének városképi és vizuális szempontból zavaró megjelenésének megszüntetése, a védelmi és takaró jellegű megoldások (mint zöldfelület, tájba illő építmény) kialakítása.

  Az üdülő és lakóövezetek gazdasági, mezőgazdasági területhasználatok, telephelyek közelségéből adódó konfliktusainak kezelése. (A környezetre zavaró hatású telephelyek irányába tervezett lakóterület fejlesztések minimálisra csökkentése, védőzóna kialakítása.)

  A peremterületek lakó/üdülő és gazdasági övezetei közötti védelmi célú övezet (védőerdő, zöldsáv) hiányának pótlása.

  A zöldfelületek rendszert alkotó szerkezeti hiányának pótlása, ezen belül az erdősültség kritikusan alacsony arányának javítása

- **Leromlott városi területek rehabilitációja**

  A beavatkozások alapját az érintett városrészek lakófunkciójának erősítése, meglévő funkcióinak bővítése, fejlesztése, új gazdasági, szociális, közösségi és közterületi funkciók kialakítása képezi.

  Integrált szociális jellegű rehabilitációt azokban a városrészekben kell megvalósítani, ahol a kedvezőtlen demográfiai helyzet, az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküliség magas szintje, az alacsony társadalmi státusz és az erősen leromlott környezet ezt indokolja.

  A cél megvalósítása javítja a hátrányos helyzetű lakosság életkörülményeit, ezáltal segítve a társadalmi kohéziót az épített környezet minőségi megújításával és a foglalkoztatásra, az oktatásra, az egészségügyre, a szociális szolgáltatásokra, a közösségfejlesztésre, a közbiztonságra és az elkülönítés megszüntetésére irányuló komplex tevékenységek által.

- **A közmű infrastruktúra fejlesztését meghatározó igények:**

- Csapadékvíz elvezetés:

  A csapadékvizek rendezett és kártétel nélküli elvezetése, a belterületen áthúzódó vízfolyások és belvízcsatornák, belvíz elvezető rendszerek rendezése és a települések belterületének védelme a külterületeken keletkezett vizek káros hatásaitól.
  A fejlesztések tervezése során fontos a vizek helyben tartásának szem előtt tartása olyan tározók építésével, amelyek alkalmasak mind a rendkívüli áradások, felhőszakadások kártételei elleni védekezésre, mind a lokális vízvisszatartásra, jóléti és ökológiai célokat is támogatva.
  A nyílt árokban történő csapadékvíz-elvezetés fokozatos felszámolása a sűrűn beépített, területeken, a keskeny utcákban, valamint azokon a területeken, ahol a csapadékvíz árkok eltömődésének veszélye áll fenn. A város zöldfelületi rendszeréhez szervesen kapcsolódó, fasorokkal kísért, jelentősebb vízelvezető csatornákat azonban javasolt rendszeresen karbantartott, felszíni vízfolyásként megtartani.
- Elektromos energiai ellátás:

  Az elektromos légvezetékek fokozatos felszámolása. Első ütemben, a városközpontban, a sűrűn beépített területeken, a keskeny utcákban, majd fokozatosan a teljes belterületen, külterületen pedig, a tájvédelmi területeken kívánatos mielőbb megvalósítani az elektromos légvezetékek földkábelbe történő áthelyezését.

  Az elektromos légvezetékek és nagy kapacitású trafók lakó és intézmény ingatlanok közelében történő elhelyezése nem kívánatos, mielőbb gondoskodni kell ezek felszámolásáról. (Légvezetékek áthelyezése, földkábelbe történő áthelyezése, trafó áthelyezése, vagy a még beépítetlen, veszélyeztetett ingatlanok beépítési- fejlesztési javaslatainak visszavonása.)

- Ivóvíz ellátás fejlesztése:

  Az ivóvíz hálózat vezetékrendszer, rekonstrukciója.
  Ivóvíz minőségi projekt megvalósítása. (kapacitásnövelés, vízminőség javítás)

- Hírközlés, infó-kommunikáció

  Az informatikai lehetőségek biztosítása a modem kor követelményeihez való igazodás, felzárkózás követelményét jelenti.

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi alapú fenntartható fejlesztésre

Vámospércs város jelen Településfejlesztési Koncepcióját megalapozó vizsgálat vonatkozó fejezete teljes körűen bemutatja az épített környezet védett és védelemre érdemes értékeit, a település régészeti értékeit. A megalapozó vizsgálat részeként elkészült a Helyi építészeti értékek értékvédelmi katasztere is. A településfejlesztési koncepció átfogó céljai között, hangsúlyos helyet foglal el a település épített örökségének védelme, azok környezetükben való hangsúlyosabb és minél teljesebb körű bemutatása.

MŰEMLÉKEK, MŰEMLÉKI TERÜLET, EGYEDI ÉRTÉKEK

Meghatározó településképi együttesek, épületek:

E1: Református Templom és templom kert, Görgey emléktáblával, világháborús emlékművel

E2: Nagy utcán meglévő, az utcával párhuzamos gerincű zártsorban épült régi polgárházak

Műemlék:

M1: Református templom, Béke utca Hrsz: 488

Helyi védelemre javasolt épületek:

A város területén jelenleg nincs helyi védelem alatt álló épület, azonban az alábbiak védelem alá való helyezése javasolt:

1. Nagy u. 24. Népi lakóház (463/3 hrsz.)
2. Béke u. 34. Római katolikus templom (508 hrsz.)
3. Móricz Zs. u. 1. Polgári lakóház (519 hrsz.)
4. Béke u. 35. Tájház (631 hrsz.)
5. Nagy u. 4. Görgey emlékszoba (487/1)
6. József A. u. 43.lakóház
7. Kossuth u. 11. Baptista imaház (826 hrsz.)
8. József A. u. 36. Lakóház
9. Nagy utca 59. Polgárház (98 hrsz.)

Helyi utcaképi védelmi javaslat:

HV/U-1. Nagy utca 1-25-ig.
HV/U-2. Béke utca 2-38-ig.

VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található, egyedi hatósági határozattal történő lehatárolásra váró ex lege védett lápp al érintett ingatlanok helyrajzi számos listája

Vámospércs

0700/1, 0700/1, 0701, 0702, 0703/10, 0703/11, 0703/12, 0703/12, 0703/3, 0703/3, 0703/4, 0703/5, 0703/9, 0709/11, 0709/11, 0709/12, 0709/13, 0709/13, 0709/14, 0709/14, 0709/18, 0709/18, 0709/19, 0709/19, 0709/20, 0709/21, 0709/22, 0709/23, 0709/24, 0709/25, 0709/26, 0709/27, 0709/28, 0772/5, 0772/6, 0772/7,

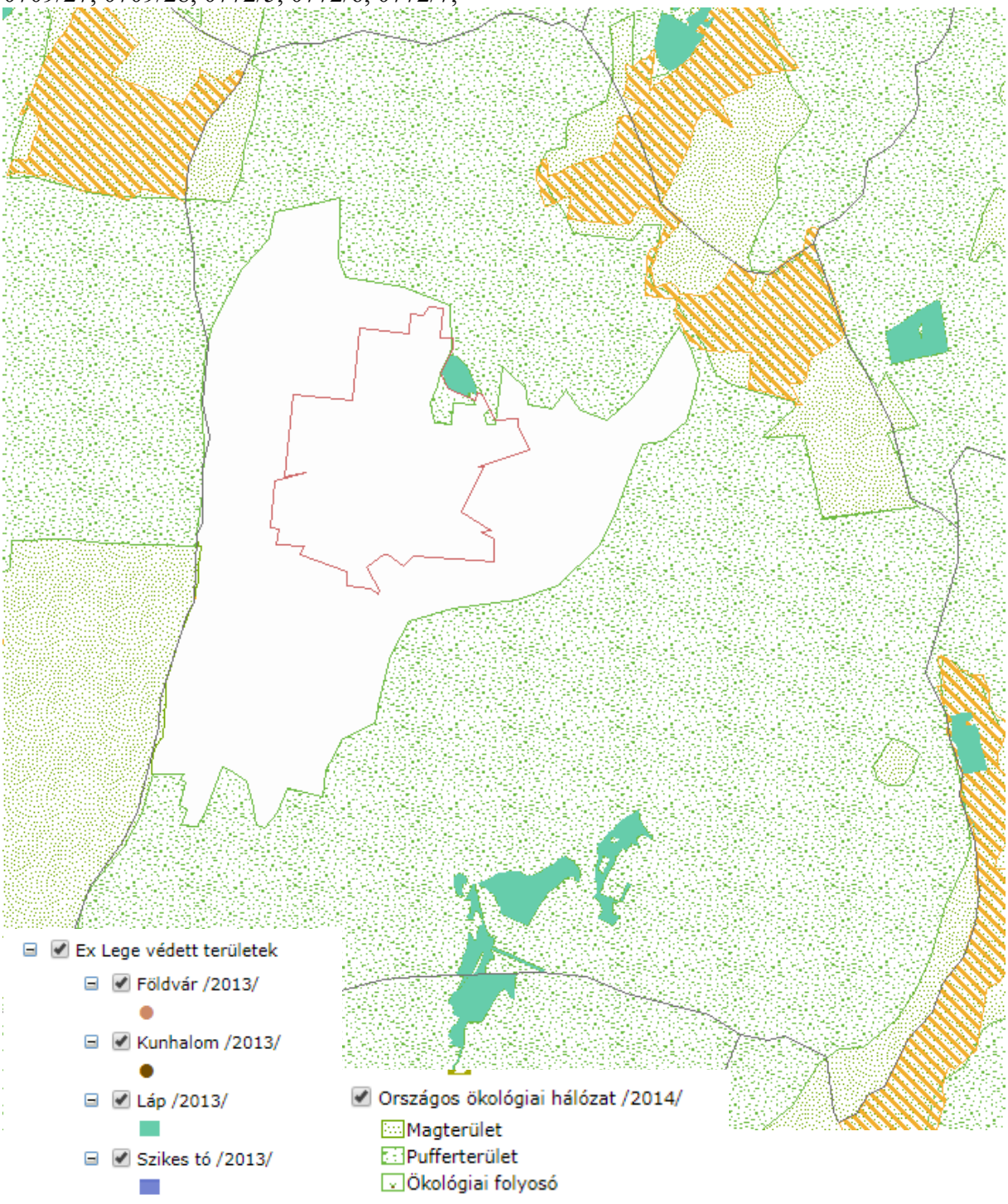

- **Régészeti feltárások**
- **Tervezett helyi jelentőségű természetvédelmi területek**
- **Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek**
- **Ex-lege védettségű kunhalmok**
- **Ex-lege védett területek**
- **Natura 2000 védettségű különleges természetmegőrző területek:**
- **Ökológiai hálózat (Magterület, Ökológiai folyosó, Puffer terület)**

(fentiek bemutatása, a mellékelt érték térképen!)

VÁMOSPÉRCS VÁROS

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÉRTÉKTÉRKÉP
2018

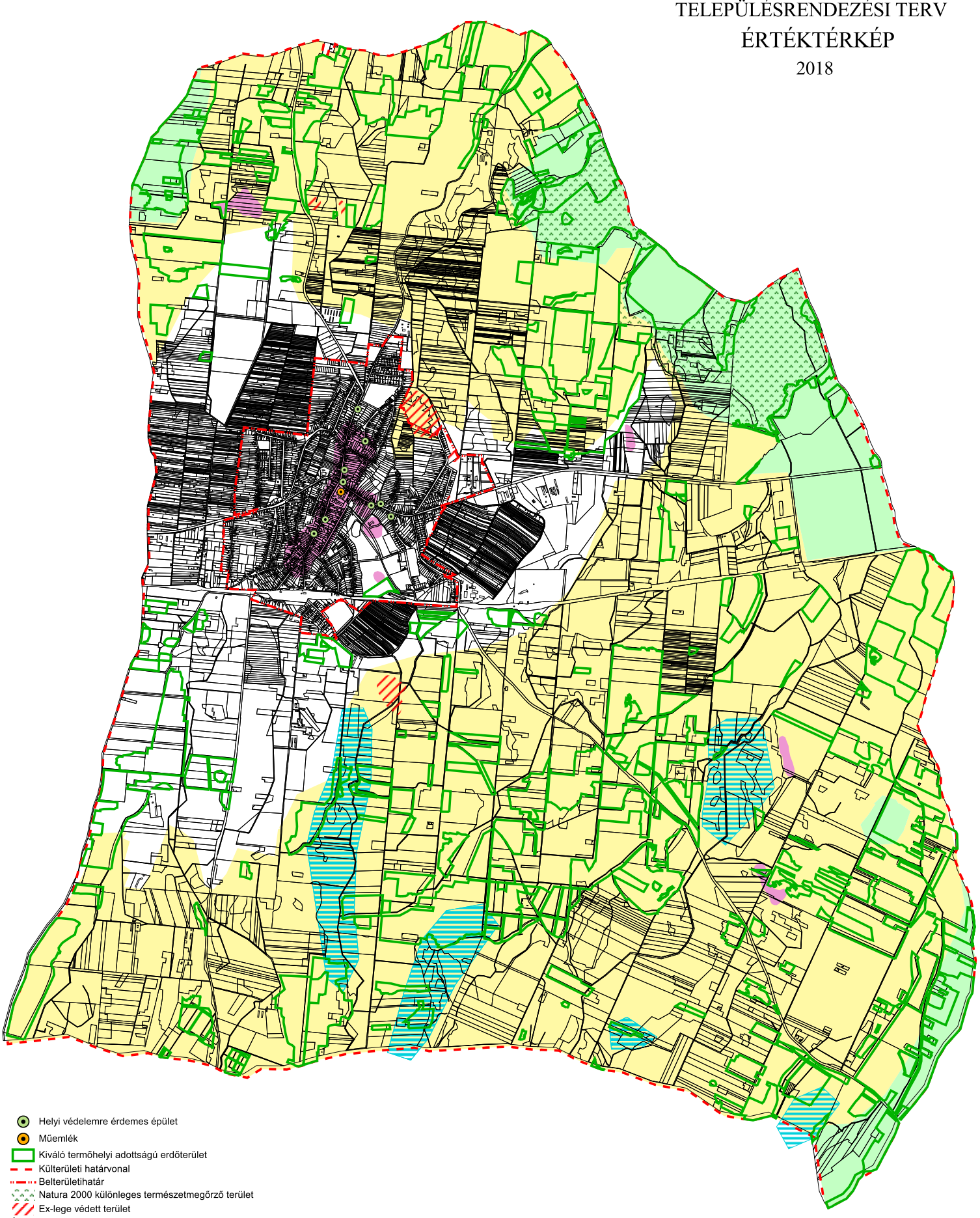

- Helyi védelemre érdemes épület
- Műemlék
- Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület
- Külterületi határvonal
- Belterületihatár
- Natura 2000 különleges természetmegőrző terület
- Ex-lege védett terület

Épületek

- Műemlék
- Helyi védelemre javasolt
- Nem védett épület
- Területfelhasználás vizsgálata
- Belvízzel veszélyeztetett terület
- Régészeti lelőhely
- Magterület - ökológiai hálózat
- Pufferterület - ökológiai hálózat

Tervező: CIVISTERV VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA BT. Cím: Debrecen, Széchenyi u. 8.sz.. Tel.:(52) 531-732, (30) 9818-172		CIVIS TERV
Munka: VÁMOSPÉRCS VÁROS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE - 2018		Dátum: Lépték:
Munkarész:		V-13
KÉPVISELI:	ZSEMBERI ISTVÁN ÜGYVEZETŐ	

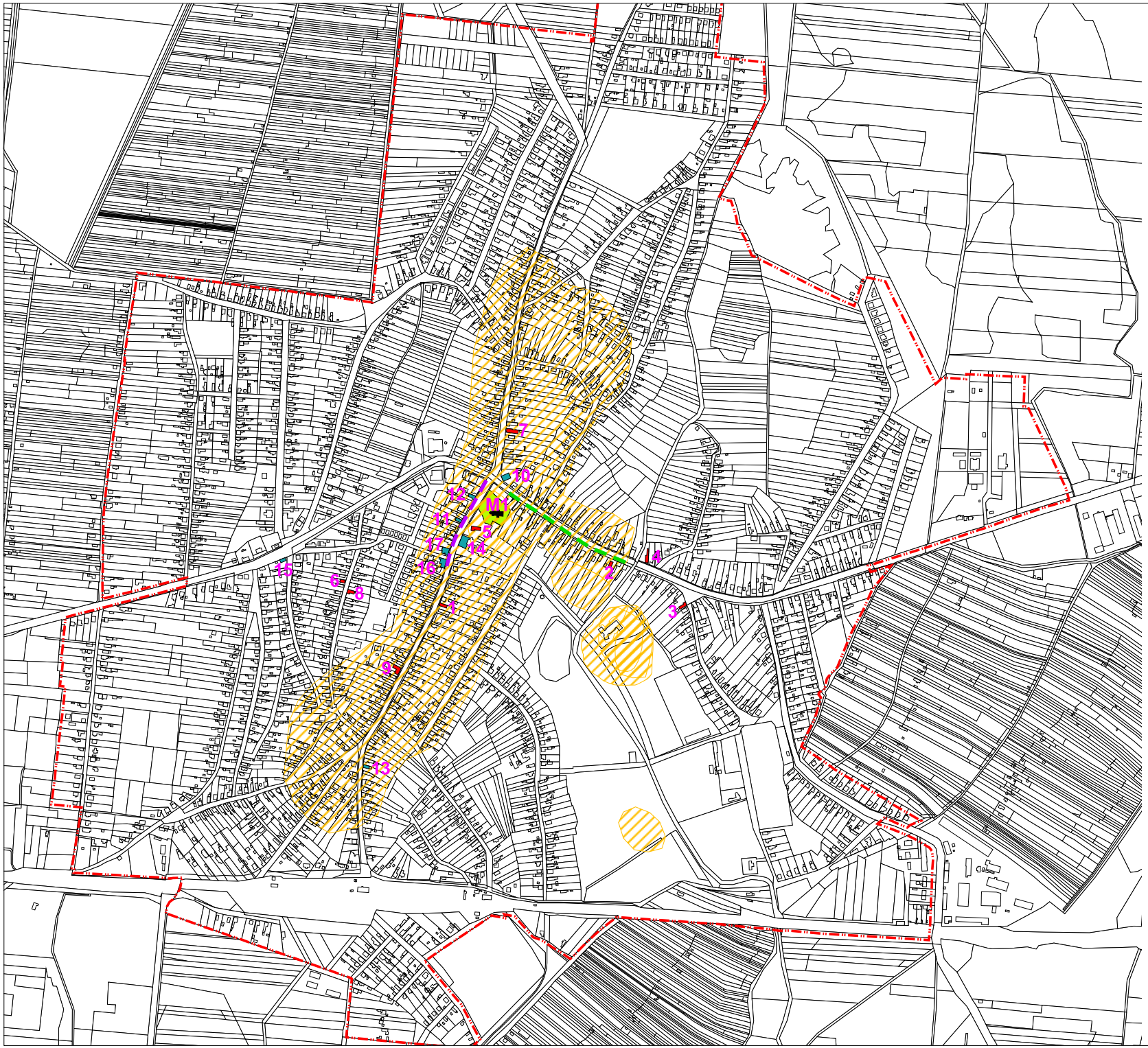

VÁMOSPÉRCS VÁROS

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLATA

2018

Belterületihatár

Helyi utcaképi védelmi javaslat

HV/U-1.
HV/U-2.

Épületek

Műemlék
Helyi védelemre javasolt
Történeti, építészeti értéket képviselő
Nem védett épület

Régészeti lelőhely
Műemléki terület

M1 Református templom, Béke u. Hrsz 488
1. Népi lakóház, Nagy u. 24. Hrsz 464/3
2. Római Katolikus templom, Béke u. 34. Hrsz 508
3. Polgári lakóház, Móricz Zs. u. 1. Hrsz. 519
4. Tájház Béke u. 35. Hrsz 631
5. Görgey emlékszoba Nagy u. 4. Hrsz 487/1
6. Lakóház József A. u. 43. Hrsz 154/2
7. Baptista imaház Kossuth u. 11. Hrsz 828
8. Lakóház József A. u. 36. Hrsz 128
9. Polgárház Nagy u. 59. Hrsz 98
10. Városháza Béke u. 1. Hrsz 822
11. Polgárház Nagy u. 13. Hrsz 65/5
12. Kereskedő ház Nagy u. 5. Hrsz 62
13. Lakóház Nagy u. 68. Hrsz 432
14. Általános iskola Nagy u. 6. Hrsz 473
15. Gazda ház Petőfi u. 1. Hrsz 194
16. Gyógyszertár Nagy u. 25. Hrsz 74
17. Kegyeleti bolt Nagy utca 23. Hrsz 72

Tervező: CIVISTERV
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA BT.
Cím: Debrecen, Széchenyi u. 8.sz. Tel:(52) 531-732, (30) 9818-172

Munka: VÁMOSPÉRCS VÁROS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE - 2018

Dátum:

Lépték:

Munkaréisz:

V-10

KÉPVISELI: ZSEMBERI ISTVÁN ÜGYVEZETŐ